

Kiadv. postala
plakátja in num.
No. 224713/929.

10. Telefon: 8-61. Előfizet
Évesre 110, negyedévre
50, egézszevre 1200
Félévre: Havonta 2, negy-
félévre 12, egézszevre 20 do-
detések díjazására szerint.
"ELET" az erdélyi és bár-
mely más egyetemes politikai napilap-
unkéink utánnomádat csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

Dr. Ramasetter Róbert

Disztr. 2. I. e.

BUDAPEST

ESZÉK-POLITIKAI NAPILAP

Arany 5 lej

Kiadás helye: Budapest, Széchenyi utca 22. No. 224713/929.

Kedd, 1937. január 5.

5697. EV. XX. EV. 3. SZAM. TEBETH 22.

VILÁG TUKRE

Marad a kormány

Tatarescu kormányát már néhányszor el-
parentálták, ugylátszik azonban, hogy ez a
fiatal politikus minden krízist áthidal.

Néhány héten keresztül zúgott tőle a sajtó,
hogy a kormány bukik. Egyes lapok már
betekerték a kormány életét és a kor-
mányutódlási kombinációknak már hetek óta
se vége, se hossza nincsen.

Most pedig váratlanul megfordult a han-
gulat. A kormány mindaddig nem nyilatko-
zott a hírekről és egyszerre csak nyilvános-
ságra lép. Nem is cáfolattal.

Egyszerűen csak azt közli, hogy a kor-
mány elkészíti azokat a törvényjavasla-
tokat, amelyeket a parlament elé kíván ter-
jeszteni.

Ezenfelül dolgozik a költségvetésen, amely-
nek soha sem szokott vége lenni a nyári
ülésszak befejezése előtt.

Az ellenzéki Adeverul autentikus forrásból
közli, hogy április 15-ig nem lesz semmi vál-
tozás.

A kormány tehát újra válságon ment át
és újra győzött.

Egyelőre helyén marad a Tatarescu-kor-
mány.

A közmondás, ugylátszik, itt is igazolódik:
akinek halálát híresztelik, hosszú életű
marad.

A pesti zsidók és Palesztina

Furcsa dolgok történnek a magyar Izrael-
ben. Stern Samu, a pesti izraelita hitközség
elnöke maga is ilyen furcsaság. Az elnök ur
rájött arra, hogy nem is olyan utolsó dolog
a palesztinai kivándorlás és jó az, ha hittele-
píthetik a zsidó fiatalokat, akik nem jutnak
kényérhez Magyarországon.

Mit tesz azonban a pesti hitközségi elnök,
ha rájön valamire, amiről eddig hallani sem
akart?

Beszédet tart. Beszédet, amellyel általános
feltűnést kelt. Az elnök ur bejelenti, hogy az
eddig Pro Palesztina Szövetség nem ér egy
fabatkát sem és ezért a pesti hitközség az
országos izraelita töredékkel karöltve új Pro
Palesztinát alakít. Olyan Pro Palesztinát,
amely nem volt még a világon s amely a
maga nemében egyedülálló lesz.

Stern Samu Pro Palesztinája ugyanis anti-
cionista akar lenni s az elnök ur nagy be-
szédben, melyben felfedezte Palesztinát a
magyar zsidóság számára, durva kirohantást
intézett a cionisták ellen. Azok ellen, akik-
nek egyetlen nagy bűnük, hogy csekély negy-
ven esztendővel előzték meg Stern Samut
abban a felismerésben, hogy fel kell építeni
Palesztinát.

A pesti hitközség házikészítésbe akarja
venni a palesztinai alapokra történő gyűjté-
seket és azt kívánja, hogy a magyar zsidók-
tól szedett pénzeket kizárólag magyar zsidók
kolonizálására fordítsák.

Ebben nem is volna hiba. Mindenesetre ne-
künk más fogalmaink vannak a zsidó sors-
közösségről és a palesztinai telepítésről, de
igazán nem kívánhatjuk Stern Samutól, hogy
nemzeti zsidónak csapjon fel és hogy a zsidó-
kérdésben egyebet is lásson, mint a pesti
zsidó hitközség házikészítőkét.

A palesztinai építéalapok jeruzsálemi ha-
tóságai például már bele is mennének abba,
amit Stern Samu kíván, jöhetnek az ilyen
precedens veszedelmes példát statuálhat. De
inkább legyen így, minthogy egyáltalán ne
dolgozhassanak az alapok Magyarországon.
Mert abban Stern Samunak van igaza, hogy
az eddigi gyűjtések eredményei gyalázatosak
voltak, de nem a cionisták hibájából, mint
ahogy azt a pesti hitközség elnöke szeretné
feltüntetni, hanem éppen azoknak az akadá-
lyoknak a jóvoltából, amelyeket Stern Samu
és köre jövitett eddig minden Palesztina-
centrikus munka útjába.

De hogy Stern Samu a Pro Palesztina ne-
vében legelőször azokat támadja meg, akik
évtizedeken át a legmoshatóbb körülmények
között dolgoztak a palesztinai építők munká-
ért, groteszk és viaszszatizáló, ami még a
magyarországi közvéleményben is a legéle-
sebb visszatetszést kell hogy kiváltja.

Stern Samu Pro Palesztina akciója újabb
tragikomikus produktuma a pesti zsidó köz-
életnek és szomorú jele annak, mily kevés a
megértés ebben a zsidó körben a zsidóság
súlyos helyzete és súlyos feladatai iránt.

Kormánykörök szerint április 15-ig nem lehet kormányváltásról szó

Az Adeverul cáfolja a gyors kormányváltásról szóló híreket. A Romania Noua szerint a bolgár-jugoszláv egyezmény buktatja meg a kormányt

Bucaresti, január 4. A kormányválsággal
kapcsolatban elterjedt hírek egyre komolyabb
formában jelentkeznek a sajtóban és egyes
politikai gyűléseken. Az összes, az újév al-
kalmával elmondott politikai beszédek meg-
állapították, hogy a kormány utolsó heteit
élt és a legközelebbi időben már változásra
lehet számítani. Ezzel kapcsolatban az Ade-
verul mai száma cikket ír. A lap a minisz-
tereinköz köztállók körök értesüléseire utal.
Ezekben a körökben nem tagadják, hogy
bizonyos nehézségek merültek fel, ezek
azonban nem súlyosak és csak a hosszú kor-
mányzással együttjáró jelenségek voltak.

E körök biztosra veszik, hogy április
15-ike előtt semmiféle váratlan esemény
nem állhat elő.

A költségvetés előkészítési munkálatai siet-
tetni fogják, a hadfelszerelési akciót maga
Tatarescu fogja tovább vinni, az eddig ütem-
ben. A kormányutódlással kapcsolatban el-
terjedt hírek koraiak. Az utódlás kérdése
csak áprilisban merülhet fel, amikor a kül-
és belpolitikai körülmények tekintetbevétel-
ével fogják a kérdést felvetni.

A Clujon megjelenő Romania Noua szerint
a párizsi lapok egy értesülnek, hogy a kri-
zis a legrövidebb időn belül bekövetkezik,
Antonescu külpolitikai balsikerei miatt.

A bolgár-jugoszláv egyezmény megköté-
se kegyelemdíjást jelentett a kormányt

Egyébként a királyi újévi beszéde és az a
tény, hogy a kormány tagjait nem hívták
meg ebédre, mint máskor, jelentőségteljes
tünetek.

Politikai körökben továbbra is érdeklődés-
sel kísérik a légügyi és tengerészeti minisz-
terium válságát. Tatarescu tegnap fogadta
Radu Irimescu volt légügyi államtitkár, aki
jelenleg a Resita-művek vezérigazgatója és
hosszu beszélgetést folytatott vele. Tegnap
már majdnem bizonyos volt, hogy Irimescu
nevezik ki a lemondott Caranfil helyébe,
mára azonban kiderült, hogy Irimescu nem
fogadta el a felajánlott tiszteletet. Egyelőre
senkit nem neveztek ki, hanem Tatarescu
fogja ideiglenesen vezetni a légügyi és ten-
gerészeti minisztériumokat.

Hétfőn délelőtt 11 órakor minisztertanács
volt, amelyen Tatarescu elnökölt. A minisz-
tertanács az egyes minisztériumok költség-
tervezetét tanulmányozta. Elhatározták,
hogy a tervezeteket a pénzügyminisztérium-
nak adják át, amely az általános állami
költségvetési javaslatot kidolgozza.

A költségvetés összegét a kormány már
megállapította, de a számadatokat még
nem hozták nyilvánosságra.

A minisztertanács foglalkozott azokkal a
törvényjavaslatokkal, amelyeket még a par-
lament elé szándékozik terjeszteni.

Közzétették az olasz-angol egyezmény szövegét

Olaszország az egyezményben arra kötelezte magát, hogy respektálja Spanyolország területi integritását

London, január 4. (Rador). Tegnap éjjel
Londonban közzétették a Rómában aláírt
angol-olasz egyezmény szövegét. Az egyez-
mény a következőképpen hangzik:

— A brit és olasz kormányok mind foko-
zottabb mértékben kívánva közreműködni az
általános béke és biztonság fenntartásában,
továbbá a köztük és az összes földköziten-
geri hatalmak közti viszony jobbátétele ér-
dekében azon elhatározásuk mellett, hogy
tisztelőtlen tartják e hatalmak jogait és ér-
dekeit, elismerik, hogy a Földközi tengerbe-
való belépési, kilépési és áthajózási szabad-
ság létérdeke egy a brit birodalomnak, mint
Olaszországnak és hogy ezek az érdekek
nem összegyeztethetetlenek egymással. A
két kormány helytelenít minden olyan ki-
vándorlást, mely a nemzeti felségjogokat,
vagy területi helyzetre vonatkozó statusquo
megváltoztatását igényli a Földközi tenger
vidékén és kötelezi magát arra, hogy tiszte-
letben tartja egymás kölcsönös jogait ezen
a vidéken és minden erőfeszítést megtesz
minden olyan tevékenység letörésére, mely
ezt a jóviszonyt megbontaná. Ez a deklará-
ció hivatva van a béke érdekeit szolgálni és
nem irányul egyetlen más hatalom ellen
sem.

Az olasz-angol egyezmény szövegével egy-
idejűleg közzétették az olasz és angol kor-
mányok jegyzékváltását is, amelynek értel-
mében az olasz külügyminiszter december
31-én kijelenti, hogy Spanyolország jelenlegi

területi integritását Olaszország respektálni
fogja és semmilyen körülmények között nem
fog igyekezni azt módosítani.

A Reuter jelentése szerint az Etrib angol
hajót december 31-én az Európa-fok közelé-
ben feltartóztatta egy spanyol felkelő parti-
hajó. A felkelőhajó parancsnoka felszólította
az Etrib kapitányát, mutassa meg iratait,
amire az nem volt hajlandó. Az Etrib Haifá-
ból narancsot szállított Liverpoolba.

Az angol kormány erőlyes tiltakozása Burgosban az Etrib angol hajó feltartóztatása miatt.

Az angol hajó feltartóztatása miatt az
angol kormány tiltakozó jegyzéket küldött
a burgosi kormányhoz. A tiltakozó jegyzék
hangsúlyozza, hogy a brit kormány nem ha-
talmazott fel senkit, hogy hajóit a spanyol
területi vizeken kívül feltartóztasson, vagy
átkuttassa. Az angol kormány felfogása sze-
rint, ha egy angol hajó fegyvereket, vagy
hadianyagot szállítana — ami nem áll sem
a Black Hill, sem az Etrib esetében — az
angol hatóságok és nem a spanyol felkelő-
hatóságok hivatottak megtörő intézkedések-
kel élni. A tiltakozást támogatja az a tény,
hogy a Black Hillt egy felkelő partihajó kö-
vette és az Etribet az Európa-foknál tartóztá-
tották fel. Egy angol torpedóromboló azon-
nal Cadix felé vette útját és kapitánya tiltakozott a zendülő hatóságoknál, kérve,
hogy hasonló incidensek ne forduljanak elő.
A Hendayaban székelő angol nagykövetség
utasítást kapott, jelentse be erőlyes tiltako-
zását Burgosban.

Jakob Wassermann

Közel három évvel a regényírás e vi-
lágsztrájkjának — Thomas Mann nevez-
te így el — halála után, a hitvese, Marta
Karlweiss kísérli meg, hogy elbűnk idéz-
ze az alját, megrajzolja a keserves küz-
delmeit az étellel és értékelje az alkotá-
sait. A testi és lelki közelségből fakadt
könyv elé — az amsterdami Querido adta
ki Thomas Mann, a jóbarát, irt néhány
meleg szót, néhány sugárzóan okos meg-
állapítást.

Karlweiss asszony próbálkozása nem az
első. Már korábbról ismerek két hasonló
kísérletet: a Bing és a Goldstein Wasser-
mann különös lényének tanulmányozá-
sára, több adatot volt képes a bonyolult
lelkének megismeréséhez egybehordani.
Tetejében mások előtt ismeretlen források
is a rendelkezésére állottak: a Wasser-
mann naplója és ifjúkori levélváltása pél-
dál.

Van azonban még egy negyedik Was-
sermann-életrajz, amely intimitásban tul-
tesz a hitves feljegyzésein is. Maga Was-
sermann írta 1921-ben és *Mein Weg als
Deutscher und Jude* a címe. Önelkének
német és zsidó komponenseivel vesződik
benn. Azokkal az alkotóelemekkel, ami-
ket a németiség, a német táj és a német
nyelv plántált a lelkébe. És azokkal, ami-
nek gyökerei a fajtája keleti multjába
nyulnak vissza. Wassermann így definiál-
ja ezt a lelki kettősséget: Ich handelte
und schuf wohl als Individuum, aber in
der Tiefe des Bewusstseins eng verketzt
mit einer Gemeinschaft, die sich angeleitet
hatte und einer anderen, die ich erobern
sollte.

Erősen problematikusnak érezte ezt a
dualizmust. Hiányzik belőle a mentorá-
nak, a szintén zsidó Moritz Heimannak
— Wassermann praceptor Germaniaenek
nevezetű — fölünyes bizottsága. Hei-
mann a maga részéről nyugodtan leszó-
gezte: Es ist nichts Unnatürliches darin,
seine Bahn mit zwei Mittelpunkten zu
laufen; einige Kometen tun es und die
Planeten alle.

Wassermann másképpen volt vele. Ő
áthidalhatatlan irt látott tátongani a né-
metiség és a német kultúrkörben élő zsi-
dók között. Babonás elemeken alapuló,
ösztönös fél-állati gyűlöletet hallott egy-
re sziszegni a németek részéről a zsidók
fele. A felajzott idegzete katasztrófát
vészjelzett már akkor, amikor — óh, bol-
dog aranykor! — az volt a német zsidók
legfőbb gravamenje, hogy nem válhatott
belőlük tartalékos hadnagy. Az önéletrá-
sa 24-ik fejezetében tiszszeg csendül fel a
hiába minden! („Es ist vergeblich!“) Egy
tuat esztendővel Hitler előtt hirdette —
nem regényben, képzelt alakok mögé
megbujva, álomvilágba elsáncolva magát,
hanem nyíltan kiállva az egész világ elé
— hogy hiába appellálunk a „költők és
gondolkodók“ népéhez a saját költői és
gondolkodói szavaival. Mert minden nap
a mikrobák újabb ezreit tenyészt ki
bennük az antiszemitizmus dőge. Hiába
tartjuk oda, ha a balorcánkat megütötték,
a jobbot. Ez sem fegyverzi le őket, leg-
feljebb arra is rácsapnak. Nem használ az
okos szó, a mintaszervi élet, a teljes visz-
szavonultság, vagy az együttthaladás ve-
lük,.... es ist vergeblich, für sie zu leben
und für sie zu sterben. Sie sagen: Er ist
ein Jude.

Pedig szcmély szerint ebben az időben
nem volt már semmi oka a panaszra. Tel-
jesen egybeforrott a németiséggel és óriási
sikerei voltak. Amit a Caspar Hauser
történetével megkezdett, a Gaensemaen-
cheen-nel betetőzte: arrivált, mindenütt
elismert német költő volt. Fervőként táj-
szólásban beszélt a szűkebb pátriája dia-
lektusában, a külseje német-paraszti és

nem zsidós. Scholsem ritt ki. Hiszen már a nagypapa évtizedes elnöke a faluja „frisch-roch-frommfrei“-es tornaegyesületének. Amikor Thomas Mann egy baráti levelében mindezt emlékeztetőbe idézi és megkísérli, hogy a sorsa mostohaságát általános költői sorsnak minősítse, s a figyelmét a nagypénzü, nagybefolyású zsidókra fordítsa, — kitör belőle: Nem panaszkodni jöttem, hanem vádat emelni. Az ostoba felsőbbéreg nem érdekel. Arról a 8—9 millió zsidóról van szó, akik a göuszban kínlódnak. És hozzátesszi: Dringt ihre Phantasie nicht in diese bestaendig aufzuchrende Lebenspein von tausenden, den niedergedrehtenen Stolz, die freche Umgehung von Menschenrecht und Bürgerrecht?!

Thomas Mann most utólag készségesen beismeri, hogy ebben a zsidókérdésről folytatott vitában teljesen Wassermann volt igaza. Beismeri, hogy Wassermann vatesi éleslátással pillantott a jövőbe, jóelőre meglátta a mai Németországot. A felesége viszont így látja Wassermannnak ezt a kiállítását: Das Leidengedaechtnis seines Strammes floss mit jedem Tropfen Blut durch seine Adern.

Ez a vatesi készség — amely egyébként nemcsak a közügyeknél nyilvánult meg, hanem a magánélete sok ügyes-bajos pillanatában — egyik fontos eleme a Wassermann karakterének. Gyakran meglátta a jövőt, jóllehet néha vakon haladt el a közvetlen környezetének sok tünete mellett. Karlweiss asszony helyesen mondja, hogy a költészete látomásokon és nem a meglátáson alapult. („Visionaer und nicht visuell.“) Például az első nagy könyvének, a Juden von Zirndorfnek praeludiuma a látomás erejével támasztja fel a Sabbatai Zewi korszakát. Anélkül, hogy különösebb tanulmányokat folytatott volna, szinte maradéktalanul tudta jellemezni a hatást, amit ez az álmissási és szülőföldje zsidáiból kiváltott. Egyszerien az őseinek élete támadt fel benne az álmálásokon keresztül.

Thomas Mann azt is feljegyzi róla, hogy nemcsak az ihlet perceiben volt költő, hanem az élete minden percében. A sorsharag például, amely tudvalegőleg egy anyaméhben született az igazi poétával, egyre a nyomában kullogott, egyre temételen jajjal-bajjal töltötte el a napjait. A legnagyobb sikerei idejében, poeta laureatus korában is súlyos anyagi bajai voltak, krajeáros gondokkal vesződt. Az ifjúsága éppenséggel a legsúlyosabb nélkülözések korszaka. Mann csak céloz rájuk, amikor odaveti: Er hat gehungert ganz á la lettre. Az önéletrajzában és most a hitvese könyvében döbbenetes részletek olvashatók erről a betűszerinti koplalásról. Az apai hátrány inycne falat volt a kenyér is. Később ezt a szűkös és rideg, mostohaanyával súlyosított menedékhelyét is elveszti és valósággal kolduz életet élt. Erdőkben bolygott, parasztyerekek ajándék kenyereit-tején tengődött. Münchenben, amikor kezdik elismerni a költői tehetségét, saláta és kenyér az egyedüli étele; a jólelkű szomszédasszony rakosgatja reggelenkint a padlásszobájának ajtaja elé. Sokszor hektek át, nincs akivel szót váltszon, üldözöktől rettegve szaladgál az uccákon, halucinációi vannak.

Ez a társtalanság, a gonosz mostoha, az éhezés, s az ismételt megalázások, amelyek zsidó volta miatt érik: a Wassermann alapvető élményei, ezek determinálták a lelkét, ezek hatották át elsősorban az írásait.

Nagy szerelmei voltak és ezek rítkó szint, hatalmas fellángolásokat visznek be az életbe. De minden asszonyban felkísért a mostoha. Olyan volt az élete, — írja Thomas Mann, — olyan teli pathetikus bonyodalomakkal, akár egy Wassermann-regény.

Mesélő őstehetség. Már gyermekkorában meséssel fékezi meg a nyugós mostohaóccsát. Mesékkal nyeri meg érdei bolyongásai közben a parasztyerekeket. Amikor Bécsből, a nagybácsija gyári irdájából Münchenbe szökök, egy egész éjszakán át mesél a parasztyerekek, akik a zsufoltságig megtöltik a vonatot, amey a elja felé dőcög és egy egész éjszakán át ébren tudja tartani a figyelmüket. Az első regényét 15 éves korában írja; a helyi lap részleteket közöl belőle. És a meséjével, a dallamos, mély hangjával biztosít csendet és meghallgatást magá-

nak, amikor náci-legények szállják meg a müncheni színházat, amelyben felolvasást tart. Az önéletrajzában kispolgári Sehrazádenek nevezi magát. A fabulázás láza töltötte el. Az első korszakát is ez: a mesemondás vágya hatja át és a tökéletes forma a legfőbb ideálja.

Csak a nagy művészi alkotások igazolják a világot, — írja ebben az időben a naplójába. De jön a lángoló igazságszeretete, és rátereli a szociális kérdésre a figyelmét. A forma háttérbe szorul a didaktikus célkitűzések mellett. Eletté-

nek második korszakában a zsidó tanítók nyomdokán halad és a nagy segítők messiaszi típusát formálja meg az írásban.

Az alkotás fardalmi emésztették fel a testét. „Denn Kunst machen heisst: verzehrt werden.“ Az egyik gyermekkori meséjének jelszava hatotta át az egész életét: Schaffen, Jachele! Schaffen und entbehren!

Az utolsó regényprobléma, amellyel küzködött az Ahasvér sorsa volt. Az üzött, hajszolt zsidók sorsát akarta volna megrajzolni. (g. s.)

Az olteniai nemzeti parasztpárt elnökeinek értekezlete

Potarca a pártnak a dinasztia iránti hűségét hangoztatta az értekezleten

Bucuresti, január 4. Craiovan tegnap értekezletet tartottak a nemzeti parasztpárt olteniai tagozatának elnökei. Megjelent az értekezleten Potarca is, aki hosszú politikai expozétát tartott.

— Azért hívtunk össze benneteket — mondotta —, hogy megállapítsuk, milyen a lelkiállapota a lakosságnak ezen a vidéken és avégett, állapítsuk meg, milyen intézkedések hivatottak legalább részben könnyíteni terheinken. Mi köteve vagyunk a barázdához, amit megdolgoztunk, elődeink megvédték s nekünk hagytak. Tiszteletben tartjuk más

népek hitét, de nem utánzunk senkit. Mi kitartunk tradícióink és hitünk mellett, hogy azt változatlanul hagyassuk utódainkra. Megmaradtunk azoknak, amik voltunk, lojalissáknak és tisztellett viseltünk uralkodónk okossága iránt. Tekintet nélkül a román politikában jelenleg viselt szerepünkre, nem változtattunk hitünkön és nem emeltünk szót mint párt sem az intézmény, sem annak képviselője ellen. Egyetlen gondolat vezérel bennünket, egyetlen cél lebeg előttünk: népünk java, amit egynek tekintünk a dinasztia fényével.

BÉCSI JEGYZETEK

— Az Uj Kelet állandó tudósítójától —

A pletyka és az érdeklődés központjában még mindig a Rotschildék enzesfeldi kastélyában tartózkodó angol exkirály áll. Az osztrák zsidók zsidóbarát tüntetést látnak abban, hogy Edvard, a lemondásával kapcsolatos izgalom után, pont a zsidó pénzfelidelem otthonába vonult vissza pihenni és hogy Bécsbe be-berándulgatva, a hangszózztan zsidó Neumann professzorral kezelteti a fülét. Egy mindenesetre bizonyos: mrs. Spimson náci barát társaságban forgott Londonban; abban a jelentéktelenül kis körben, amely a pezsegőutazásból követték avanszált Ribbentropp portálja. A Ribbentropp politikai tervezetében nagy szerep jutott is ki annak a befolyásnak, amit mrs. Simpson a királyra gyakorol. Most kiderül, hogy ez a vitathatatlanul óriási befolyás nem terjedt ki a politikára és nem volt képes megbontani Windsor hercegeinek a zsidókkal tartott barátságát sem.

Robert von Lieben arcképet díszíti az osztrák posta új jótékonyági bélyegeinek egyikét. Lieben, a Hitler nyelvén szólva, százszázalékosan zsidó volt. Ez épp úgy köz tudomású róla, mint az, hogy az elektroncsövek feltalálója. A fáma egyébként azt tartja, hogy nemcsak a modern rádió és hangosfilmtechnika alapvizik a találmányán, hanem a Hinderburg híres tannenbergi győzelmét is a Lieben hangerősítő tettek lenetövé. A németek állandóan venni tudták a segítségükkel az orosz hadvezetőség örönnélküli parancsait és ellenintézkedéseikkel idejében és hathatósan kereszttezhették azokat.

A bécsi hitközségben még egyre áll a háboru a cionista többség és az unionista ellenzék között. Ez öreg hiba. Az osztrák zsidóság ugyanis 90 százalékosan a bécsi zsidókkal szonos. A bécsi hitközség elöljárósága az osztrák zsidóság reprezentánusa tehát. A mai helyzetben pedig erősen kívánatos, hogy ez az osztrák zsidó reprezentáció kelő tekintéllyel tudjon fellépni; erősen kívánatos, hogy a belső torzalkodások ne adjanak alkalmat arra, hogy a hatóság ezt a reprezentánst lekicsinyelje vagy éppenséggel mellőzze.

Egy német zsidó újság, a berlini Gemeinde-Anzeiger, úgy tudja, hogy a cionista unionista választási harc kétszáz ezer sillingbe került; többé tehát, mint amennyi pénz a hitközség felügyelő-akciójának rendelkezésére áll. Mennyi könnyet lehetett volna letörölni ezzel az elprédált summával a nyomorgó bécsi zsidók összezsúrt ábrázatáról.

A német-osztrák barátkozás röpke mézeshevi után megint áll a harc az önállóságára féltékeny osztrák állam és a bekebelezésére törő náci között. A katolikus lapok vezetnek ebben a harcban; ok és a püspöki pástorlevelek egyre figyelmeztetnek rá, hogy a náciizmus összeférhetetlen a kereszténységgel. Schuschnigg kancellár egyenesen Ausztria esküdt ellenségeinek minősítette a náciakat. A bíróságok pedig a nemzetvédelmi

törvény alapján súlyos büntetéseket porcióznak ki rájuk. Jellemző, hogy az egyik minapi tárgyaláson a hurokra került nácivezér a... gyengeelméjűségével védekezett.

Kereskedelmi tárgyalások folynak a két ország között. A tavaszra előkészített háborura nyersanyagokat és élelmiszert felhalmozó Németország fát és tejtermékeket akar beszerezni Ausztriától. . . hozomra. Ráadásul nagy garral lép fel és politikai előnyöket akar kicsikarni, holott nyilvánvaló, hogy első sorban az ő érdeke, hogy a tervezett megállapodás létrejöhjön és valutakivitel nélkül fa és vaj álljon a házához.

A német könyvek és újságok valósággal elárasztják ezt a kicsi országot. A legeldugottabb trafikban is ott terpeszkednek a náci sajtó lepedőnagysága organumai. Szerencsére a könyvek csapnivalóan rosszak, a lapjaik pedig ijesztően durvák és álombaringatóan unalmasak. Az áruk mindenesetre megtehetően alacsony. Könyveknél és újságoknál ugyanis speciális márkárfolyamot számít a ravaszdi Németország.

A bécsi Palaeztina folyóirat decemberi számában Alfred Marcus a palesztinai gazdasági élet transzferproblémáira világít rá. Abraham Weber egy tudományos intézet tervét dolgozta ki, mely az ország vízi kérdéseit intézné. Stefan Krauss a jeruzsálemi óváros zsidó gyermekeinek helyzetéről rajzol megrendítő képet. A király bizottság tárgyalásait kimerítően, majdnem szó szerint ismerteti a Palaeztina. A szám további tartalmát az állandó gazdasági és könyvirovatok teszik ki. A folyóirat rendületlenül elsőrendű.

A Phönix helyébe került, az állammal szoros kapcsolatot tartó új osztrák biztosító mindössze 4% zsidó tisztviselőt vett át az elzsidósított elődjétől; viszont a keresztény tisztviselők közül kerek 50% került át hozzá. A bécsi zsidó sajtó a békeszerződés kisebbségvédelmi intézkedéseit hánytorgatja fel; ezek nem ismernek és nem engedélyeznek — írják — efféle pozíciókat. Minden polgár egyenlő jogu — a békeszerződés papírján.

A karácsonyi és újévi bécsi színházi műsorokon össze-vissza két pesti szerző neve szerepelt: a Fodor László és a Bus-Feketé. A korábbi évek magyar inváziójával szemben ez meglehetősen visszaesést jelent. A kritika sem viseltetik a régi barátsággal a magyar szerzők iránt.

Jellemző a színházi viszonyokra, hogy egy Berlinből megszabadult zsidó színész, Leopold Reuss-nak hívják, csak ravasz trükk segítségével tudott szerződéshez jutni. Szakállt növesztett, szökére festette és műkedvelő tiroli gazdaembernek adta ki magát. Ez hatott. A Josefstadt Theater készségesen szerződöttette és már az első fellépésénél hatalmas sikere volt. Mikor már biztos volt a dolgában, előhozakodott az igazsággal... A legnagyobb osztrák filmkonzern, a Tobis-Sascha náci kézre került. Göring mérnök, Göring generális testvére, lett a vezérigazgatója. A zsidó vezető szakembert ki-

léptették.

Színházról és filmről lévén szó, hadd mondom el, hogy Max Eisler bécsi egyetemi tanár könyvet írt Oskar Strnad-ról, a bécsi műipari iskola tavaly nyáron elhunyt zsidó professzoráról, a világhírű diszlettervezőről. A pompásan kiállított és gazdagon illusztrált könyv (Gerlach & Widling, Wien, a kiadója) mingyárt az első mondataiban leszögezi, hogy a sokoldalúság a Strnad legfőbb jellemzője. Míg manapság mindenki specializálja magát, Strnad egyképpen mestere volt minden technikának: a szabadkézi rajz minden formájának épp úgy, mint a műiparnak; a butorrajznak épp úgy, mint a műépítészetnek és a színpadnak. Ő építette — és Eisler professzor úgy tartja, hogy ez az épület mérföldkő a modern építészet történetében — a Jakob Wassermann bécsi villáját és a hírhedt Krantz iparbaró kastélyát. A osztrák művészet reprezentatív külföldi kiállításai számára ő teremtett több ízben megfelelő művészi keretet. Híresek a családi háztervei, a bécsi krematórium számára készült tervrajzai, a butor- és üvegedény kreációi. A legerősebben azonban a színház és a film részére készített diszletei hatottak; ezeknek uttörő sikere vette mindenképpén szárnya a nevét.

A könyv felsorolja időrendi sorrendben a Strnad professzor alkotásait. Az első 1904-ből való terve egy zsinagóga; a triesti zsidó hitközség részére készült. Az utolsó alkotása 1935-ből való és a Theodor Herzl szemfedője. Ez a szemfedő fogja takarni a Herzl hamvait, amikor beteljesül a régi terv és Palaeztinába szállítják át őket.

A bécsi missziós Paulus-Werk folyóirata Die Erfüllung speciális számot adott ki az antiszemitizmus ellen. Született keresztény munkatársai írták. A szerkesztő bevezetője szörnyű veszedelemnek minősíti az antiszemitizmust, óvni kell tőle — írja — mindenképp. A zsidóellenesség ugyanis mindig keresztényellenesség, a gyűlölet a zsidó nép ellen az ó- és újtestamentum gyűlöletévé fajul. Érdekesek mingyárt az első cikk megállapításai: Jézus nem választotta el a maga emberi sorsában a zsidó néptől. Zsidó az anyja, zsidó halászberről hirdette, hogy az egyház sziklájává válik, Paulus zsidó írástudó és zsidó volt mind a tizenkét apostol. Az údv a zsidóktól jön — hirdette Jézus maga. — Jaques Maritain tanár (Párizs) pathológiai jelenségnek minősíti az antiszemitizmust és emlékezte arra, hogy az egyház elítéli. Aljasság az antiszemitizmus, állapítja meg, egyike az állattá súlydét ember jellemző tulajdonságainak. Michels páter emlékezett az evangéliumi megállapításra, hogy a zsidók „Carissimi propter patres“. A miséáldozat bemutatása után a lelkész Abraham, Iszák és Jákób Istenéhez fohászodik és azt kéri, hogy olyan kedves legyen Isten előtt ez az áldozat, mint volt az Abraham ösapánk. A vőlegényt és a menyasszonyt a zsidó ösapák és ösanyák nevében áldja meg a lelkész. A haladók ágya mellett az „ósi zsinagógi fohász“ száll az égnek; azt kéri, hogy Isten váltsa meg szögája lelkét, miként Abrahamot Urkaszdímból, Iszákot az áldozati haláltól, Lotot Szodomából, Mózes Fáraó kezéből megváltotta, stb., stb. A koronázáskor azért fohászodik az egyház, hogy a király Dávidként magasodjék fel és Salamonhoz hasonló legyen a bölcsesége... Plebs tua Israel a címe egy londoni lelkész cikkének, amely arra figyelmeztet, hogy Isten „non amat et deserit“, nemcsak ideglenesen szeret, hogy azután cserbenhagyja a szeretete tárgyát. Már pedig holtbiztos, hogy Isten szerette a zsidókat! Egy másik lelkész eretnokségnek minősíti a faji gondolatot. „Es kann kein schlaechtes Blut sein, dieses Blut Pauli, dieses Blut Mariens, dieses Blut Jesu Christi!“ Egy londoni jezsuita páter megállapítja: A pápák mindig megvédtek a zsidókat, hiszen egy zsidó utódai voltak a pápai trónon. És hozzátesszi: Tudományos felkészültségű nép nem veheti be a faji örület maszlagját. Továbbá: A zsidók sokszorosan megfizettek a mi vendéglátásunkért, — ezen a címen tehát nem vethetünk semmit sem a szemükre. Egy részletes cikk a spanyol forradalommal foglalkozik és ki-neveti a vádat, hogy a zsidók keze munkál benne. Egy katolikus pap megállapítását idézi: a 23 millió spanyol nép földjének 67%-t 23.500 család tartotta a kezében. A földreform idejekoráni megvalósításával elejét lehetett volna venni a vérontásnak. Egy másik cikk Cion bölcséinek jegyzőkönyvét ismerteti. Antikrisztus nagy családja ez a jegyzőkönyv — írja.

„1936 zsidókérdés címlista hozta. A következők lágosabb fel a címlista után volt mek elő év folyok kerültek ba. Nem város, a többé. E nélkülis maga a a helyzótól az utalványtilalom lehetősé bevágó

A nek den ok elégedés ren elv obachte karácso zölnek, ügymini párti és mű nap nyilatko „sikerül litani a ből, péz filmből tisztvis felelő“

Bárcsak minél több keresztény kezébe jutna el Die Erfüllung! (t. i.)

— Elhújasodásnál, köszvénynél és cukorbetegségnél, oxaluria és phosphaturia képződésénél, hugasavas sók lerakódásánál a természetes „Ferenc József“ keserűviz javítja a gyomor és a belek működését s tartósan előmozdítja az emésztést. Az orvosok ajánlják.

1936 a zsidó üzemek és vállalkozások pusztulásának esztendeje volt Németországban

Nem ritkaság többé az ilyen nagyváros, amelyben egyetlen zsidó üzlet sincs többé

Berlin, január 4. A polgári ujesztendő a németországi zsidóság számára szomorú auspiciumnak között köszöntött be. Az elmúlt év a zsidó tömegek fokozódó elszegényedését és proletarizálódását hozta magával. Az alig 400 ezer főre lesovadt németországi zsidóság kétségbeesett erőfeszítéseket tesz, hogy a fajvédő törvényeknek most különösen gazdasági téren mutatókóhatásait parirozza. A menekülés, a szabadulás lehetőségét változtatlanul a kivándorlásban látják és reményteljesen fordulnak Palesztina felé, mert a zavargások elülte és az ezzel kapcsolatos gazdasági nehézségek áthidalása után azt remélik, hogy a zsidó otthon ismét fokozottabb mértékben fogja megnyithatni kapuit a németországi menekülők előtt.

A palesztinai zavargások visszahangja

Ennek a reménységnek adnak hangot a zsidó sajtóban, az újév beköszöntése alkalmából a németországi zsidóság vezetői. Az egykor a harcos asszimilációt képviselő „Zentralverein” hivatalos lapjában a lap főszerkesztője: dr. Alfred Hirschberg többek között a következőket írja:

„Palesztina fölött ez év áprilisa óta hűvösödött a sötét felhők senkít sem indítottak arra, hogy ezeknek árnyékában Palesztina ellen küzdjön és az ország hájából anyagot merítsenek másirányú zsidó beállítottság igazolására. Ellenkezőleg, megfigyelhető volt, hogy Palesztinától egyenesen idegenkedő emberek fokozottabb mértékben foglalkoztak a kérdéssel, hogyan lehetne odaát a veszélyt csökkenteni, mert átértékeltek annak veszedelmét, hogy ez az ország kiveszik a gyakorlati megoldások nagyon is rövid láncolatából.

Joachim Prinz dr., a berlini zsidók neves volt rabja, „Egy év mérlege — és mi lesz ezután?” cím alatt tragikus színekkel esztelint az utóbbi időben kevesebb zajjal végbemenő, de annál mélyrehatóbb pusztulást, amelyet a nemzeti szocialista rendszer a németországi zsidóság életében előidézett.

Megszűnnek a zsidó üzemek

„1936 — írja cikkében a főrabb — a zsidókérdéssel kapcsolatos nemzeti szocialista elvek következetes alkalmazását hozta. A nürnbergi törvények gazdasági következményei ebben az évben egyre világosabbá váltak. Ha etapokra osztanók fel a fejlődést, amely a nemzeti szocialista rendszer gazdasági téren maga után von, úgy ez az esztendő a zsidó üzemek elárjásításának esztendeje volt. Az év folyamán hihetetlenül nagymértékben kerültek át zsidó üzemek árja tulajdonba. Nem ritkaság többé, az olyan nagyváros, amelyben egyetlen zsidó üzlet sincs többé. Ez az elárjásítás a zsidó munkanélküliség hatalmas felduzzadását vonta maga után és január elsejétől kezdve ez a helyzet csak rosszabbodni fog, mert ettől az időponttól kezdve zsidó munkautalványok nem adhatók ki többé. Ez a tilalom azt jelenti, hogy a zsidó önszegély lehetőségének annak egy fontos, szinte életbevágó területén megszűnt.”

A nemzeti szocialista kormány minden oka meg lehet tehát arra, hogy megelégedéssel tekintsen vissza az ezen a téren elévűzött munkára. A Völkische Beobachter s az összes többi német napilapok karácsonyi számukban nyilatkozatot közölnek, amelyet dr. Frick birodalmi belügyminiszter tett a budapesti kormányparti és antiszemita „Függetlenség” című napilap berlini munkatársa előtt. A nyilatkozatban Frick rámutat arra, hogy „sikertelt az idegenfajú befolyást eltávolítani a politikából, kultúrából, gazdaságból, pénzügyekből, a sajtóból, színházból, filmből és rádióból.” Eltávolították a zsidó tisztviselőket a köznivatlokból és „megfelelő” intézkedések történtek a zsidók-

nak az akadémiai pályákról való kizsorigatása tekintetében.

A jövő generációk „öröme”

— Az ugynevezett nürnbergi törvények az állampolgársági, valamint a német vér és német becsület védelméről szóló törvények a koronát tették fel a fajvédelmi törvényhozásra. E törvények áldásos hatását teljes mértékben csak az el-

jövő generációk fogják élvezhetni — jelenti ki a birodalmi belügyminiszter ur, a Hitler-kormány egyik legharcosabb antiszemita, aki nyilván magyarázatot keres arra, hogy a Harmadik Birodalom a fajvédelmi törvények bevezetése ellenére sem lett tejjel és mézzel folyó országgá.

Igen érdekes egyébként az a külföldnek számtal hang, amelyet Frick dr. nyilatkozatában megüt. „Ezek a törvények — mond-

Olaszország legutolsó demokrata miniszterelnökének nyilatkozata a háborús készülődésekről

Francesco Nitti érdekes beszélgetése Grigore Filipescuval

Párizs, január 4. Grigore Filipescu, a konzervatív párt elnöke, érdekes beszélgetést folytatott Francesco Nittivel, aki Olaszországnak a fasizmus előtti korszakban utolsó demokrata miniszterelnöke volt. A két politikus természetesen a közelgő háborús veszedelemről beszélgetett.

— Tudom, hogy háború lesz, holott fel tudom fogni, mit jejentene egy új európai tüzvész. 1914 és 1918 között Párizsra összesen 25 tonna robbanóanyagot dobtak. Ma az első repülőraj, mely át tud hatolni a védővonalakon, több mint ezer tonna robbanóanyagot tud ledobni. Franciaország egyedül, svájci frankban számítva, többel tartozott a háború után, mint egész Európa a háború előtt. Az Egyesült Államok többel tartozik, mint az egész világ együttvéve, már tudmivelik az a világ, amelyet ezelőtt 23 esztendővel ismertünk. Olyan földön születtem, amelyet állandóan földrengések pusztítottak. Egészen zsenge ifjúságomban láthattam a földrengések borzalmas pusztítását. Teljes mértékben át tudom érezni tehát egy háború minden következményét és mégis azt hiszem, nem fogjuk tudni elhárítani ezt a civilizáció ellen intézett merényletet.

Filipescu félbeszakította Nittit és megkérdezte tőle, miért van annyira meggyőződve a háborúról.

— Egyes emberek örülete miatt. A nagy prosperitási korszakában a legnagyobb fényűzésben élt az uralkodó osztály, milliárdokat költött terméketlen külsőségekre, mert ez tartja fenn a politikai népszerűséget, kizivta a nemzetgazdaság minden táplálékát és most mindenáron ki kell szabadulnia abból a vasgyűrűből, amely napról-napra erősebben fonódik köréje. Akik nem ismerik fel, hogy politikájuk örütség, mely számtani pontossággal vezet a romboláshoz, mindenáron azt akarják elhitetni, hogy a háború menti meg őket.

— De még azok is, akik provokálják a háborút, nem tudják, hogy milyen irányban fog menni. Az olyan háború, amelynek nincs más célja, mint hogy egyéni helyzeteket megmentsen, ott robban ki, ahol a legkisebb az ellenállás. Lehetséges, hogy a Spanyolországban most zajló manőver egyszerre csak világháborúvá csap át.

— Az egyetlen menekvés: Anglia. Az az erőfeszítés amelyet ez a nagyhatalom a fegyverkezés terén egy éve fejt ki, óriási. Ha talán a mai állapotban jutunk el 1937 év végére, megvannak a lehetőségek rá, hogy a háborútól megmeneküljünk. Nagy-Británia akkor nagyon erős lesz ahhoz, hogy bárkinek is illúziói legyenek a kibontakozás felől.

SELECT MOZGÓ Szerdai kezdéssel vetíti

NINO MARTINI
kiváló tenor egyetlen filmjét:

Mexikói éjszakák
rendezte: ROUBEN MANOULIAN
(„KRISZTINA KIRÁLYNŐ” és „ENEKÉK ÉNEKE” filmek alkotója.)
A nő főszerepben a szép
IDA LUPINO

Megbeszélést kíván összehívni a pátriárka a 200 bucuresti zsidó család kikeresztelkedése ügyében

Még nem nyújtottak be a kitérni szándékozók egyéni kéréseket

Bucuresti, január 4. A Curentul legutóbbi számában Lorin Popescu, aki a kétszáz bucuresti család kikeresztelkedéséről szóló hírt nyilvánosságra hozta, újabb cikkben számol be a kitérési mozgalom jelenlegi állásáról. A cikkirő megállapítja, hogy a kikeresztelkedési mozgalom az országhatárokon túl is nagy feltűnést keltett.

Mint ismeretes, — folytatódik a cikk — zsidó intellektuelek egy csoportja kihallgatáson jelent meg a Patriárkánál, engedje meg kétszáz zsidónak a gör, kel. egyházba való belépését. A pátriárka közölte a küldöttséggel, hogy adjanak be írásos kérvényeket. Mindeddig azonban ez sem következett be. Az egyházfő megbizta a bucuresti érsekség kulturügyi osztályát, hogy az egyedülálló esetet tanulmányozza.

Az illetékes szakreferens azonban nem tehetett semmit ebben az irányban, mert senki sem fordult írásban az egyházhoz, hogy fel akarja venni a kereszténységet.

Hogy a kétszáz zsidó, akik között van Sanilevici, a Libros liceum igazgatója is, még nem vetette papírra a keresztény egyházba való áttérésének szándékát, ez a számos akadály miatt történt, mely a kitérés elé felmerült. Ezek az akadályok: a kitérni szándékozók hittársai között teremtett lehetetlen atmosféra és a román körök egyrészt az áttéréssel szemben megnyilatkozott ellenállás.

A teológiai szempont

Tisztán teológiai szempontból a kérdés megoldása egyszerű. Az egyház nem utasíthatja vissza a neofitákat, különösen, ha a zsidók egyénileg nyújtanak be kér-

ja dr. Frick — nem akarnak semmilyen más népet diffamálni, csupán a német népet megkímélni attól, hogy természetellenes fajkeveredés útján fajilag elzüljön.”

A berlini nemzeti szocialisták egyébként örömmel lépték át az ujesztendő küszöbét. Dr. Thamel egyházi főtanácsos, átadta a nemzeti szocialista pártnak a berlini katolikus egyház könyvvezetésének egy kivonatát, amely 1800-ig visszamenőleg az összes zsidók kikeresztelkedésekre vonatkozó adatokat tartalmazza. Mint a „Völkischer Beobachter” lelkendezve jelenti, ebből a kimutatásból naponta hámozhatnak ki három-négy „érdekes esetet”, azaz olyan zsidók esetét, akiket a közhit árjárnak tartott. Ezzel kapcsolatosan a berlini városházán két és félmillió oldalt betöltő művön dolgoznak most, amely 1583-tól 1874-ig minden berlini születést, házasságot és elhalálozást tartalmazni fog.

vényeket. A visszautasítás egyértelmű volna az egyház öngyilkosságával. A kérdésnek azonban más oldala is van. Különösen a mai helyzetben politikai, nemzeti és társadalmi szempontok is érvényesülnek. Ez a hármas probléma nehezíti a kérdés teológiai elintézését. Egyházi körök is ezzel az érveléssel élnek.

Bizonyos, hogyha benyújtják egyéni kérvényeiket, a zsidókat hosszasan fogják oktatni és alapos megfigyelésnek vetik alá őket. Akikről kiderül, hogy abból a meggyőződésből veszik fel a görög keleti vallást, hogy Jézus azonos a zsidók által várt Messiással és hogy az újtestament befejező része a régi testamentumnak, meg fogják őket keresztelni és el fogják őket helyezni azoknál a parochiáknál, amelyekhez tartoznak. Az egyház nem engedheti meg, hogy a zsidók számára külön parochiát állítsanak fel, mert ez szektához vezetne. Azok a zsidók, akikről bebizonyosul, hogy opportunista meggyőződésből akarnak áttérni, nem fognak részesülni a kereszttségben.

Megbeszélést hív össze a pátriárka

Hogy a kérdést minden vonatkozásában megtárgyalja, a Pátriárka megbeszélést akar összehívni, amelyen a vezető egyházi személyiségeken kívül politikusokat, egyetemi tanárokat és újságírókat is meg fog hívni. A Pátriárka tájékoztatni akarja magát a kérdést minden vonatkozásában. Különösképpen tudni akarja hivatott fórumok véleményét a kérdésben: a zsidók tömeges kikeresztelkedése használ-e a román népnek, vagy pedig ellenkezőleg?

A cikkirő további fejleményeket ígér a kikeresztelkedési mozgalomban.

A Zsidókórház jubiláris bálja

Mindig a szezon legnagyobb báli eseménye. A január 9-iki napra az előkészületek már hónapok óta folynak és minden évben valóságos szervezői apparátus áll a siker szolgálatában. A bál főrendezője ezúttal is dr. Fischer Tivadarné, akinek szakavatott kezébe futnak össze a bálrendezés nehéz munkájának számai. Ha az ember megátogatja a bálrendezés boszorkánykonyháját, csak a legnagyobb elismeréssel adózhatik annak a munkának, mely a kellemest a hasznossal, a báli szórakozást a kórház érdekeivel köti egybe. Dr. Fischer Tivadarné hallatlan ügybuzalommal, lelkesedéssel és finomsággal irányítja az ügyeket. Az ő személyes irányítása mellett a meghívók ezrei mentek ki Transsylvania zsidósága színéjéhez és a vidék is derekasan kivieszi a maga részét — ha nem is a báli szórakozásból, de a báli meghívó árának bekieléréséből. Az eddigi kiküldött meghívók nem is elegendők, hetek óta futnak be az újabb sürgetések és kérések meghívóért és valószínű, hogy az idén a mult évinél is nagyobb számban vesz részt a közönség a kórházi bálban. A konyha az idén is olyan kitünő lesz, mint az elmúlt évben. És mindezen felül olyan meglepetések lesznek, hogy az emberek sokáig vissza fognak emlékezni a zsidókórház 1937-es tízéves jubiláris báljára.

Kilenc német-zsidó leány levelez egymással...

A harmadik levél

Sao-Paolo, november 18

Kedves Barátom,

azzal kezdem, amivel Mary. Pontos vagyok. Pontosan tizenegy napig pihent a levél nálam, s most pontosan a tizenegyedik nap utolsó órájában ime feladom. Ujra összetalálkoztunk tehát lányok. Négyet közületek három éve nem láttam; a másik ötnek „otthon” 1935-ben mondtam búcsút. Azóta sok minden megváltozott. A botcsinálta nevelőnőből kibújt a régi, javíthatatlan grafikus: s így Dorlétek másfél éve szakmájában; sőt hozzákapcsolt új: (de ne merészeljétek kuncogni) feleség és háziasszonyi szerepkörében dolgozik.

Itteni életünkre nem osztoz Mary véleményét, aki azt gondolja, hogy alapvetően régi életünket éljük. Mostani életünk igenis gyökeresen más, mint az azelőtti. E változások az új ország és új körülmények nem egyedül okai, és ez csomó tényező összhatásáról van itt szó. Az életszemléletünk változott meg a kivándorlás által. Csak nemzedékünk alkalmazkodó képességének köszönhetjük azt, hogy új környezetünkhez illeszkedni tudunk.

Hat hónap óta boldog asszony vagyok, három hónapja saját műtermemben dolgozom, ami azt jelenti, hogy egészen más szemmel nézem Braziliát, mint első látogatásom alkalmával, amikor angol gazdám védelme alatt jártam itt, nevelőnői minőségemben. Ma csodálkozom, hogy lehettem akkor olyan vak bizonyos dolgok iránt. Csak az exotikumokat láttam meg mindenütt. Magyarazza az, hogy nagyon el voltam foglalva. A hét egyetlen szabad délutánján meg természetbarát voltam. Ahhoz azután értettem, hogy ezt a kis szabadidőt jól felhasználjam. Leicával nagy felfedezőutakra indultunk. Így mindent festő szemmel, eredeti szempontból ismertem meg. De csak így.

Angoljaim, ismeretéseiket kizárólag egyenrangú, lehetőleg európai családokkal kötötték. A legegészségesebb negyedben laktunk, körülöttünk csupa előkelő villa, az egész negyed fénylő gondozottságtól. Mit törődtem én azzal, mit dolgoznak Braziliában és hogyan. Az orchidearumot és a kigyófarmot ismertem, de ipar, kereskedelem és más realitások...? sejtésem sem volt rólok. Brazília számomra az exotikumok, színek új és vonzó renegete volt. Ha isten segítségével gazdám néha elutaztak, rohantam a vonathoz, a vonat másfélóra múlva már Santos kikötővárosban volt s én a tengerben lubickolhattam. A brazilokkal közvetlen érintkezés nem találhattam. A bevásárlás nem rám tartozott, a gyermekeket neveltem, más dolgom nem volt. S így érintkezési felületem sem volt az országbeliekkel. Angolul beszéltünk, minek ehhez még ez ország nyelve? Így megvoltunk azután magunkkal magunkban, hermetikusan elzárva.

Ma... ma minden más. Szabad vagyok, korlátlanul szabad. Módom van arra, hogy Brazília igazi életét megismerjem. Hivatásom is segít abban, hogy mindenhova „beszagolhassak”. Nem bámulom többé az eget, hanem mindkét lábammal a realitások földjén állok. Ez is van olyan érdekes, mint a felhők színvagyülete, vagy a bentlakók originális szokásai. Új lakóhelyemen kívül ma már sok braziliai várost ismerek, s egyiket a másikkal összehasonlítva, meg kell állapítanom, hogy Braziliát nem egykönnyen lehet jellemezni. Río Sao Palotól 12 óra gyorsvonaton, de ha ezt a rövid utat megteszed, úgy érzed, más országba kerültél. Ezt az érzést nemcsak a táj hihetetlenül más karaktere, a hőmérsékleti differencia, de a népi összetétel is okozza. Hogyha most azután megint felülsz a vonatra és északra veszed az utad, elképedsz; az összebenyomás az előzővel megint homlokegyenesen ellenkező.

A mi Sanpaolónk európai jellegű. 50 szá-

zalék európai és északamerikai lakik benne. Német szót gyakran lehet hallani, olaszt még gyakrabban. Az olasz lakosság a legszamosabb. Van olasz opera és gyakran szerepel olasz színház is.

A németeket hazuról évente egyszer átránduló társulatok látják el német színvívészettel egész évre, a brazilaiaknak európai értelemben vett színház nincs. A mozi az itteniek főszórakozása s nevelője. Minden amerikai, német, francia, stb. filmet beengednek, megrövidítve, s kétségbeesett módon cenzurázva, minthogy az igazi művészethez keveset és kevesen értenek még. Viszont az európaiak azok, amelyek még nem vegyültek teljesen össze itteni familiákkal s nem vették fel szokásaikat, magasabb kultúrnívón állnak s más célokat követnek. Többek között zeneközösséget teremtettek, amely világhírű szolistákat hív meg a világ minden részéből. A német-zsidó bevándoroltak között van egy Mehlich nevű karmester, aki nagyszerű zenekart szervezett és kitűnő szimfonikus koncerteket játszik vele.

Kabarét csak zsidó keretek között és a zsidó negyedben találunk. A zsidónegyed majdnem gettószerűen van a többitől elválasztva s éli a maga sajátos életét. Minthogy a japán bevándorlás is évről-évre nő, japán negyed is van, ahol sok japán gyártmányú holmit találunk. A legtöbb japán azonban a városban kívül telepszik le és selyemhernyó tenyésztéssel foglalkozik. A japánok nagyon szívósak és jó munkások különben mindenben, a bentlakó megőrzőket messze tulszárnyalják teljesítményeikkel.

Rengeteget tudnék mesélni az országban élő különböző csoportokról, nemzetiségekről, többet mondok, könyvet tudnék írni róluk, viszont arra is alig van időm, hogy egy hozzávetőlegesen ártalmas levelet fogalmazzak.

Titeket, háziasszonyokat biztosan érdekel az, hogy itt bizony a háziasszonykodást nem sokra tartják. Az otthonnál sokkal szerényebb keretek között fogadnak vendéget, vagy adnak zsurt. Nincsenek szép porcellánjaink, különös butoraink s egyéb lakásberendezési tárgyaink, első-sorban az ilyesmit itt nem lehet kapni, (ha hoztatnák, nagyon drága volna), másodsorban olyan szolgásmélyzet, mely ilyes mikkel banni tudjon, itt nincs. Ha azt akarjuk, hogy úgy legyen elvezege valami, mint azt otthon megszoktuk, egy-magunknak kell megcsinálni. A szolgák lusták, hanyagok, egyik napról a másikra váratlanul faképnél hagyják az embert. Nincs háziasszony, aki saját bőrén ne tapasztalta volna ezt. Egy napnál tovább azonban nem tart a bosszúság s a csalédkérdés szüleink kedvenc beszédtemája, nem honosodhatik meg nálunk... A piac egész évben egyformán a legpompásabb gyümölcs és főzelék diszpáldányokkal van tele. Festőien csoportosított áruí mindig frissek, szépek. A vegetáció színes, buja, bár szagtalan... mint a pompás orchideák, amelyeket menyasszonyi csokrokban, vagy sétáló semmittevők gomblyukában látunk.

Muzsikájuk, legtípikusabban az uccán nyilatkozik meg. Az uccaárus kiabálása napfelkeltekor hallszik már, zajosságából messzire kicseng ipara jellege. Készörösök, halásusítók, cipészek és gyümölcsösök, a virágárusasszony, a rongyszerű, a jövődöndő mind énekkelnek, mindegyik egészen más dalt, a többitől elütő kísérő muzsikával.

A feketék nálunk a fehérekkel egyenjogúak és az USA-val ellentétben ugyanolyan udvariasan és előzékenyen bánnak velük, mint a fehérekkel. A fajkérdés itt nem egzisztálhat. A bondsokan örült tempóban száguldanak az emberek; három pfennigért hosszú utszakaszokat lehet megtenni. A centrumtól messze eső városrészekbe autóbussok rohannak. Sanpaolónak, mely egy és fél millió lakosu város

nagy jövője van. Óriási termékeny, eddig meg kellően be nem népesített Hinterland áll mögötte. Mégha őserdőket kellenek kiirtani a telepeseknek, akkor is kifizetődné a munkájuk.

Nos — folytatása következik. Mig a levél körben megint hozzám jut, biztosan sok új mondanivalóm lesz.

Még annyit, hogy fotóriporter és propagandista minőségemben alkalmam nyílik az ország kereskedelmi és ipari életét

megismerni; szakterületeket, mint pld. a kémia és patikaipar, vagy kiadó és nyomdaipar különösen részletesen. Ez mind nagyon érdekes. De legérdekesebb a különböző nyelveket beszélő vevőkkel való érintkezés, akik között a világ minden nemzete képviselve van.

Magánéletemről: azt már tudjátok, hogy nem vagyok háziasszony. Erre időm sincs. Lakásadónk gondolja szobánkat s főz a részünkre. Férjem és én egész nap dolgozunk, vasárnap kirándulunk, vagy távolabb lakó barátainkat látogatjuk meg szellős bungalowjukban.

Az USA korlátlan lehetőségei Délamerikára is vonatkoznak, így meglehet, hogy valamelyikötök ide vetődik egy szép napon, aminek nagyon-nagyon örülnék. Ti tudjátok lányok, hogy idegenben mi még jobban összetartunk. Dorle

KÖZGAZDASÁG

Teljes monopoliumot követel az ipari termékek és nyersanyagok szállítására az államvasut

A CFR március elsével megszünteti a kedvezményes vasuti állomási tarifákat

Bucuresti, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A Vasuti vezérigazgatóság március elsével megszünteti a „Tarif de statii” kedvezményes szállítási tarifák további alkalmazását, melyet főleg az iparvállalatok vettek igénybe. Ugyanezen időponttól kezdődően a CFR mindazon iparvállalatoknak, amelyek kötelezettséget vállaltak arra nézve, hogy termékeiket és nyersanyagait csak a CFR vonalain és kocsi-parkjainak igénybevételével fogják szállítani, külön szállítási kedvezményt nyújt, amely kedvezmény az iparpártolási törvényen kívül nyer alkalmazást.

Azok az iparvállalatok, amelyek elnyerték az iparpártolási törvényben biztosított kedvezményeket és így jogot tarthatnak a 45 százalékos fuvardíjkezdményre is, a Tariful No. 4. szállítási tarifában megjelölt szállítási díjakat fizetik.

A bucaresti értéktőzsde legutóbbi jegyzései: Stabilizarea 4 1/2, Desvoltarea 39, Renta Improprietarirei 46, Renta Improprietarirei örökjárdék 44 1/2, 1933. évi renta 48, Inzestrarea-kötvény nagy cimletei 66, kis cimletek 63, adóban 30 1/2, 1935. évi 3%-os renta Consolidarea 25.75, Renta neconvertita 72. A bankrésvények javultak. Változatlan a Banca Nationala 4710 lej, a Româneasca 385 lej, a Comro 160 lej, a Credit Român 250 lej, a Credit Industrial 685 lejre javult. A biztosítórésvények is javultak. A Dacia-România 50 lejjel 5000 lejre, a Generala 40 lejjel 1400 lejre, az Agricola-Fonciera 30 lejjel 250 lejre, a Nationala 60 lejjel 250 lejre szilárdult. A petróleumrésvények tartottak. Az Astra Románá 20 lejjel 1005 lejre, a Credit Minier 10 lejjel 282 lejre, a Redeventa 10 lejjel 180 lejre javult, a Steaua Románá változatlanul 440 lej, a Concordia 590 lej. Az ipari részvények szilárdultak. A Resita 15 lejjel 525 lejre, a S. T. B. 40 lejjel 1610 lejre, a Letea 10 lejjel 825 lejre szilárdult, a Mica változatlanul 1450 lej.

Pénzpiaci jelentés. Zürichben a font 21.37, a dollár 435.25, a holland forint 238.30, a francia frank 20.32 1/2, az olasz lira 22.92 1/2, a lírabankjegy 20.10—20.50, a márka hivatalosan 175.10, a pengő 85.75, a csehszlovákia 15.22 1/2, a lej 3.25. A közép-európai valuták közül változatlan a pengőbankjegy 80—80 1/2-es árfolyama, a silling 79.25-re, a csehszlovákia bankjegy 14—14.20-ra lanyhult a zürichi magánforgalomban. A lejbankjegyek árfolyama tartott a külföldi magánforgalomban, a zürichi magánforgalomban 2.35—2.50-re, a párizsi magánforgalomban 12.10—12.40-re javult. Bécsben a kompenzációs lej jegyzése még mindig szünetel, az informatív árfolyam 3.91—3.95. Budapesten változatlanul 2.80—3,

Természetes, hogy a CFR elhatározása oda irányul, hogy az ipari vállalatok készáruikat és a nyersanyagot kifejezetten a vasuton szállítsák és ekképpen a vasuti vezérigazgatóság az amaguy is nehéz viszonyok között lévő magán teheráru-fuvarozást akarja városközi forgalomban megszüntetni.

Az érdekelt iparvállalatok, főleg azok, amelyek saját járműveikkel bonyolították le áruszállításaikat, részben pedig azok, amelyek kedvezőtlen fekvésüknél fogva nem alapozhatják áruszállításaikat kizárólag a vasutra, erőteljes tiltakozásra késztülnek. Hivatkoznak egyben arra is, hogy a CFR nem szüntetheti meg egyoldalú intézkedéssel az iparpártolási törvényben biztosított szállítási kedvezményeket.

Prágában 17.47—17.77 a lejbankjegyek árfolyama. A Banca Nationala az elmúlt héten az összes árfolyamokat változatlanul hagyta. A szabadforgalom devizákban az irányzat továbbra is lanyha, a kínálat mindegyikben kielégítő, kivéve a sillinget, amelyben most még nincs üzlet. A szabadforgalmi devizák közül a márka 38.30—38.40 lej, a pengő 25.80—26.40 lej, a csehszlovákia 4.58—4.64 lej, az olasz lira 5.95—6.05 lej, míg a silling informatív árfolyama 25.80 lej. A bucaresti magánforgalomban a font 925—935 lej, dollár 183—188 lej, svájci frank 43—44 lej, francia frank 8.70—8.80 lej, holland forint 100—105 lej, olasz lira 9.50—9.80 lej, márka 41—43 lej, pengő 34—35 lej, silling 34—34 1/2 lej, csehszlovákia 6—6.70 lej, Napoleon arany 1230—1235 lej, aranyfont 1525—1535 lej.

Mindenkinek

legdrágább kincse az

Egészség

hogy biztosan megőrizhesse. Olvassa rendszeresen az Egészség című közegészségügyi folyóiratot. Megjelenik egyszer havonta, előfizetési díj egész évre 110 lej. Megrendelhető a kiadóhivatalnál Cluj, Calea Regele Ferdinand 56. Telefon 972. Kérjen mutatóvány-számot.

Cluj, je nagy szer...
nak egy...
aki egy...
sére, hog...
egy — i...
két, a spe...
kötelezn...
erre a la...
volna, an...
menti ha...
hetett fel...
tott első...
odarajzot...
képviselő...
képviselő...
gó inget...
londoni b...
rohamozot...
lyen egész...
detet bizo...
nem egész...
minőségü...
Nem so...
szott egy...
ban Itáliá...
nyát, tuca...
öklözték a...
tán mind...
dult föl a...
miatt. A...
ta, hogy a...
csobb órák...
aminő áro...
A japán t...

Hog

Az ang...
vetség köz...
tott: hogy...
dömpingár...
romafajta i...

Az egyi...
hibetetlen...
legendássá...
lóság, mer...
marék riz...
néhány o...
magát. Igy...
vasipari m...
óra munk...
A textilip...
360 lejt k...
van a női...
kák közül...
meg éppen...

A más...
csökkenése...
szakított a...
ve a yen é...
százelékát...
bonú pedig...
államvagy...
millióra ara...
millióra es...
A harna...
a gyárosok...

A

Ez persze...
pán készü...
dardjának...
standardja...
kivül fontos...
zés volt. B...
kötését köv...
műniké ker...
ségét leszá...
egyértelmű...
ezt a term...

SI

ho...
hő...
ul...
s p...
M...
CLUJ,

A rizs harca a hus ellen

A készülő keletázsiai háboru kulisszái mögüli

Cluj, január 4. Három évvel ezelőtt nagy szenzációt keltett az angol alsóházak egy tiszteletreméltó képviselő tagja, aki úgy vonult be a parlament nyílt ülésére, hogy jobbán magasan lobogtatott egy — inget! Ha az angol alsóház elnökét, a speakert, a házszabály amugyis nem kötelezné ugyszólván teljes némaságra, erre a látványra bizonyára megnémult volna, annyira érthetetlennek és a parlamenti hagyományokkal ellenkezőnek tűnhetett fel szemében ez a fennen lobogtatott alsó fehérnemű. A képviselők mind odarajzottak az illető tiszteletreméltó képviselő köré, aki erre megmagyarázta képviselőtársainak, hogy ezt a szóbanforgó inget pár perccel előbb vásárolta egy londoni boltban, amelyet valóságilag megrohamozott a tömeg, mert ez az ing, amelyen egészen nyíltan ott van a japán eredetet bizonyító „Made in Japan” bélyeg, nem egészen a felébe kerül egy hasonló jó minőségű, de angol gyártmányú ingnek!

Nem sokkal később Milánóból hallatszott egy veszkialtás: a japánok magában Itáliában kínáltak női selyemharisnyát, tucatját 360 lejért s ezzel gyomron öklözték a híres olasz selyemipart. És aztán mind több és több európai iparág jaidult föl a türethetetlen japán árleszorítás miatt. A svájci óraipar pl. megállapította, hogy a japánok kb. 40 százalékkal olcsóbb órákat importálnak Európába, mint aminő áron Svájc maga termelni képes. A japán töltőtollak, valódi aranyborítású

tollhegyvel 12—15 lejbe kerülnek: az európai gyártmányú töltőtollak csak maga az előállításuk miatt kerülnek a háromszorosára kerül. Zseblámpákba való égőket darabonként 60 baniért importál Japán Európába, holott ennek gyártásában az európai munkásnak csak maga az órára 10 lejre rug. Amerikába gyapju- és gyapotárut importál Japán, egy harmadával olcsóbban, mint amennyibe maga az amerikai áru kerül. Egész Nyugateurópát elárasztotta már a múlt nyáron Japán olyan szalmakalapokkal, amelyeknek eladási ára felannyi, mint az európai hasonló portékának a gyártási költsége. Braziliába pedig egyszerűen egész hadiflottát szállított — három vezérhajót, kilenc torpedórombolót, 18 tengeralattjárót és megfelelő számú szállítóhajót — olyan áron, hogy abból Európában egy negyedrésze sem került volna ki ennek a flottának.

Ilyen árak mellett nincs rajta mit csodálkoznunk, hogy Japán importja egyetlen év alatt Európába és Amerikába 30 százalékkal, Ázsiába 60 százalékkal, az óceániai szigetekre 77 százalékkal, Afrikába 250 százalékkal emelkedett. Ezzel szemben — csak például hozzuk fel — az angol gyapjuárak exportja Ázsiába az utóbbi tíz év alatt régebbi mennyiségéről annak három százalékára esett vissza! Elgondolható, hogy az angol munkás életstandardjára nézve mit jelentett ez a katasztrófális exportcsökkenés.

king és ezzel Kína szive felé. Ha aztán még idejében sikerül ezt az ötszázmillió nép-tömeget maga alá igáznia, akkor már bátran nézhet akár az összes fehér hatalmak közös

támadásával is szemközt: egyszerűen legyőzhetetlenné válik.

S akkor jaj az európai hus-standardnak. Elkészülhetünk akkor arra, hogy végig a világon mindenütt az igénytelen japán munkás életmódjára szorul le az emberek keresete. Olyan világgazdasági válság lenne ez, aminőt még az antik rabszolgagazdaság válsága sem jelentett Európára nézve, — csak hogy ezúttal éppen fordított előjellel szakadna ránk ez a katasztrófa!

Ezer méter magasságból kiugrott a repülőgépből egy angol utas

BRÜSSZEL, január 4. A „Colonia Bruxelles” nevű repülőgép egyik utasa ezer méter magasságból kivette magát a gépből, hogy így módon vessen véget az életének. Az öngyilkos halálugró személyazonosságát sikerült megállapítani; Vener a neve és angol illetőségű.

Kétszázötvenezer autóiipari munkás általános sztrájk proklamálására készül az Egyesült Államokban

Newyork, január 4. (Rador). Az autóiipari munkásszövetség vezetői elhatározták, hogy ultimátumot intéznek a General Motors-gyár igazgatóságához, melyben felszólítják, kezdjen tárgyalásokat, mert ellenkező esetben elrendeli az általános sztrájkot. Ha ez megtörténik, 275.000 munkás hagyja abba a munkát.

Egyidejűleg Flint Michiganból jelentik, hogy a General Motors-üzemek sztrájkolói

felszólítást kaptak a helyi törvényszéktől, írítsék ki azonnal az elfoglalt gyárépületeket. A sztrájkolók nem voltak hajlandók eleget tenni a felszólításnak, mire a rendőrség könnyfakasztó bombák igénybevételével ürítette ki a gyárat.

Ugyancsak Flintből jelentik, hogy valószínűleg sztrájkba lép a General Motors 135.000 alkalmazottja, ami az amerikai autóiipar felének teljes megbénulásával járna együtt.

Az összes németországi katolikus templomokban a bolsevizmus ellen irányuló páztorlevelet olvastak fel

Berlin, január 4. (Rador). A Havas jelenti, hogy az összes német templomokban tegnap egyazon szövegű páztorlevelet olvastak fel, amely a bolsevizmus ellen irányul. A páztorlevelet aláírták az összes németországi érsekek és püspökök. A páztorlevél többek között ezeket mondja:

„Az Oroszországból elindult bolsevizmus megindult az európai államok felé és főleg a mi országunkat részesíti figyelembe. Tiltakozunk azon vádak ellen, hogy a katoliku-

sok szövetségei lennének a bolsevizmusnak. Dacára minden bizalmatlanságnak, amit velünk szemben megnyilvánítanak, a katolikusok készek lesznek mindent megadni az államnak, ami őt megilleti és támogatni akarjuk a Führert a bolsevizmus elleni harcában. Egyidejűleg azonban kérmünk kell a fiataloságot és a népet, ne hangoztassa, hogy az első számú közellenség: a bolsevizmus után, sor kerül a második közellenségre, a katolicizmusra is!”

Hogyan lehet 6 lejért villanykörtét gyártani

Az angol kormány, részben a Népszövetség közbenjöttével, kutatásokat indított: hogyan és miért képes Japán ilyen dömpingárakon termelni és eladni. Háromfajta indokot találtak.

Az egyik: a japán munkásnak egészen hihetetlen igénytelensége. Az a bizonyos legendássá lett „marék rizs” itt véres valóság, mert a japán munkás naponta egy marék rizzsel, egy kis füstölt hallal s néhány csésze teával nagyszerűen érzi magát. Így aztán pl. a legjobban fizetett vasipari munkás Japánban napi 9—10 órai munkaidő mellett 30—120 lejért keres. A textiliparban a férfin munkás heti 240—360 lejért kap. Itt viszont nagy szerepe van a női és a gyermekmunkának: e munkák közül pedig a nő 22—27, a gyerek meg éppen csak napi 6—9 lejért keres.

A másik indok: a japán valuta értékcsökkenése. Japán 1931 december 13-án szakított az aranyvalutával, s ettől kezdve a yen értéke régebbi értékének kb. 66 százalékat vesztette. A mandzsurai háború pedig annyira igénybevette Japán államvagyonát, hogy az 1920. évi 2200 milliós aranytartalékja 15 év alatt 430 millióra esett le.

A harmadik indok: a japán állam által a gyárosoknak juttatott exportjuttalom,

amely egyes cikkeknél az áru értékének 60 százalékát is eléri, úgyhogy a japán gyáros jobban jár, ha a távoli külföldön adja el az áruját, mint az anyaországban.

Japán tisztában van azzal, hogy ezzel a gazdaságpolitikával feltétlenül magára idézi az összes ipari államok ellenségeskedését, de — ugylátszik — számol ezzel. Mert máskülönben aligha merete volna megkockáztatni, hogy a legutóbbi Szilveszterre, 1936 december 31-re felfoldja az angol-amerikai-japán flottaegyezményt, amelynek értelmében 1922 óta minden 5 amerikai és minden 5 angol hadihajó mellett Japán 3—3 hadihajót tarthatott. 1937 január elsejével tehát felszabadult a japán hadihajógyártás is, ami annyit jelent, hogy a Csendes tengeren megindul a nagy flottakonzentráció. Egy december 13-i jelentés már közli is, hogy Anglia Singapore körül olyan flottamanőverre készül, amely eddig páratlanul áll a tengerek történetében.

Elgondolható persze, hogy Japán is ugyancsak készülődik a nagy leszámolásra. Már a múlt nyáron ismeretessé vált, hogy a japán parlament az 1936—1937. évi büdzsét 2 milliárd 200 millió yenről 3 milliárdra emelte. Ebből csak maga a hadügyi költségvetés 614 milliót tesz ki, nem számítván bele a Mandzsurko katonai megszerzésére szánt 140 millió yent. Japánban hat év előtt a hadügyi költségvetés az egész büdzsének csupán 27%-át tették ki; az új büdzsében 46,6%-ra ugrottak a katonai költségek.

A marék rizs és a cethal-vaj szövetkezése

Ez persze csupán egyik része a nagy japán készülődésnek, amellyel a rizs életstandardjának háborúját akarja a hus életstandardja ellen megvívni. A másik rendkívül fontos lépése: a japán-német megegyezés volt. Berlin ugyan az egyezmény megkötését követő napokban egy hivatalos kommuniké keretében iparkodott annak jelentőségét leszállítani, amikor látnia kellett, minő egyértelmű felháborodással fogadta Európa ezt a természet- és józanságellenes egyez-

ményt. Itt nemcsak arról van szó, hogy egy magát hangzatosan árjának hirdető kormányzat egyezett meg egy sárga kormányval, hanem arról is, hogy Németország ezzel az egyezménnyel a maga részéről is szankcionálta Japánnak az európai munkásság létalapjait fenyegető politikáját. Az utólagos kommunikézés persze nem sokat változtathat azon a tényen, hogy az az állam, amely rizsstandardon tartja a maga munkástömegeit, szinté önkéntelenül találkozott azzal a másik állammal, amely kimondottan katonai célok kedvéért cethalból készült vajstandardon és fakorpából készült kakaóstandardon neveli fel mai ifjúságát.

Japán harmadik nagy sakkhúzása a háborus készülődés terén Kinában játszódik le. Mandzsurko megszerzése ezen a téren csak kezdőlépés volt, részben azért, hogy területet szerezzen népfölöslege számára, részben pedig, hogy Mandzsuria természeti kincseit, elsősorban a háboruhoz multtalanul szükséges petróleumot kaparintsa meg. A tulajdonképpeni akciója azonban csak most következik, mikor bármínő ürüggyel egyelőre Peiping vidékét fogja megszállani, hogy onnan aztán megkezdje előnyomulását Nan-

Siruhák

hozott és saját anyagból
hölgyek részére a leg-
uabb divat szerint
speciális kivitelben:

Mózes Andor
CLUJ, Str. Memorandului 2. szám.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

Transilvániában közszeretnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendezé. A turné sorrendje:

- Január 6—7-én ALBA-IULIA.
- Január 9—10-én DEVA.
- Január 11—12-én CLUJ.
- Január 13—14-én ORADEA.
- Január 16—17-én SIGHET.
- Január 18—19-én BALA-MARE.
- Január 20—21-én SATUMARE.
- Január 23—24-én BISTRITA.
- Január 25—26-án TG-MURES.
- Január 27—28-án GHEORGHENI.

SPORT

Kettős vereséget szenvedett az Universitatea a jég-hokki bajnokságban

A CS Ciuc visszalépett a bajnokságtól

Ciuc, január 4. (Az Uj Kelet tud.) A jég-hokki Nemzeti Bajnokság során tegnap folytatódnak a mérkőzések. A mérkőzések színhelye ezúttal Cernauti volt, ahol a két helyi: Dragos Voda és Jahn a ciuji Universitatea és a bucaresti Bragadiru látta vendégül. A bajnoki mérkőzés meglepetése, hogy az Universitatea együttese mindkét mérkőzést elveszítette.

Meglepo eseménye egyébként a jég-hokki bajnokságnak, hogy a CS Ciuc együttese anyagi okok miatt a bajnokságtól visszalépett. A miereurea ciuci egyesület visszavonulására az adott okot, hogy annak idején a jég-hokki bajnokság intézőségétől azt kérte, emeljék fel azon összeget, amelyet ellenfeleitől megtérítés címén kap. Minthogy ezen kérését nem teljesítették, határozta el magát fenti határozatra, amely, kétségtelen, sokat árt a jég-hokki bajnokságnak.

Clujon gyorskorcsolyázó verseny szerepelt a programon, amely viszonylag jó eredményeket hozott. Eredmények:

Dagos Voda—Universitatea 3:1 (2:1, 1:0, 0:0). A hazaiak lelkesebben játszottak. A gólokat Paninca (2) és Cioc, illetve Telea ütötték.

Jahn—Bragadiru 1:0 (0:0, 1:0, 0:0). A cernauti együttes győzelme meglepetés. Az egyetlen gólt Jasinschi ütötte.

Jahn—Universitatea 2:1 (1:0, 1:1, 0:0). Góltűk Jasinschi (2), illetve Pusztay.

Az Universitatea legközelebbi mérkőzését vasárnap Clujon játssza a Telefon Club ellen.

A KKE gyorskorcsolyázó verseny

Clujon a KKE vasárnap rendezte első gyorskorcsolyázó versenyét, amelynek eredményei a következők:

3000 m: 1. Pop Béla 6 perc. 2. Sándor TC 6 perc 20 mp, 3. Gebefügi 6:23. A versenyben haton indultak.

1000 m: 1. Pop Béla 1 perc 50 mp, 2. Gebefügi 1:53.4, 3. Pap Vasile 1:53.8. Hat induló.

A kanadai jég-hokki együttes újabb győzelme. Düsseldorfból jelentik: A jég-hokki világbajnokságra Európába érkezett Kimberley Dynamiters együttese tegnap Düsseldorfban szerepelt, ahol a város jég-hokki válogatottját 3:1 arányban győzte le.

Bécs. Labdarugóeredmények: Postsport—Hellforth 2:2 (0:2), Wacker—Vienna 4:4 (0:2), Schwartzrot—Polize 3:2 (1:0), Favoritner AC—Austrofiat 2:1 (0:1).

Kardcsapatversenyt rendez január 6-án a Satumarei SE. Tudósítónk jelenti: A Satumarei SE január 6-án városközi kardcsapatversenyt rendez. A verseny az oradeai NSE és a Satumarei SE között lesz.

A TELEFON CLUB JÉGHOKKI EGYÜTT

TESE külföldi turája során pénteken és szombaton a következő eredményeket érte el: Telefon Club—HC Tatra 1:1 (0:0, 1:0, 0:1). A bucaresti csapat gólját Petrovics ütötte. Telefon Club—Ungvár válogatott 12:0 (3:0, 2:0, 7:0). A román csapat góljait Bottez (4), Anastasiu (3), Quin (2) és Vacar és két gól öngól révén esett. A Telefon Club folytatja turáját.

Egy nehéz család... Egyik newyorki lap sportrovatvezetőjének az az ötlete támadt, hogy a Max Baer család tagjait rábírra arra, hogy mérassék le magukat. A terv nem volt minden érdekesség nélküli és annak kivitele valóban meglepetést okozott. A Baer-család tagjai ugyanis tekintélyes súlynak örvendenek: Max Baer édesapja 110 kg, édesanyja 99 kg, Rudy Baer, a volt ökölvívóvilágbajnok testvére 99 kg, végül Max Baer 109 kg. A család összesen 417 kg-ot nyom. Nehéz család...

Casablanca. Újpest—Casablanca válogatott 3:2 (1:1).

A Hungária nyerte a máltai tornát. Hungária—Sliema Wanderers 2:0 (1:0). Góllövő Kardos és Cseh. Rapid—St. Georges 7:1 (2:1). A Hungária még egy mérkőzést játszik a Hibernians ellen, a tornát azonban megnyerte, ha csak ezen utolsó mérkőzésén vereséget nem szenved, ami nem valószínű.

Ifjúsági Nemzeti Bajnokság Romániában. Bucarestből jelentik: Labdarugó körökben igen sokat beszélnek arról, hogy az ifjúsági csapatok részére Nemzeti Bajnokságot írjanak ki. A tervvel hivatalos körök is foglalkoztak már és bár határozat még nincs, a terv megvalósítása biztosra vehető. Hír szerint a Consiilul Federal legközelebbi ülésén javaslatot terjesztenek elő, amely intézkedni fog az ifjúsági bajnokság azonnali életre-hívása ügyében.

Második portugál mérkőzését elveszítette a Ferencváros. Lisszabonból jelentik: 9 Ferencvárosi labdarugócsapata második portugál mérkőzését a Sporting ellen játszotta, amelytől 2:0 (0:0) arányban vereséget szenvedett.

Görögország lemondott a Balkaniada rendezési jogáról. Athénből jelentik: Ervénybelevő határozat révén az idei Balkaniada színhelye Görögország lenne. A görög labdarugószövetség azonban közölte, hogy a rendezési jogról lemond, a küzdelemben azonban résztvesz. Az a terv merült fel, hogy az idei Balkaniada Törökországban legyen. Az ügyben Luchide Oszkár, a román labdarugószövetség főtitkára, aki a Balkán Labdarugó Torna főtitkára is, levelezést folytat a török szövetséggel, amely — mint ismeretes — Jugoszlávia helyét foglalja el a tornában.

Gayer, a jugoszláv válogatott labdarugócsapat állandó középfedezete Máltába rándul ki, ahol a Wanderers edzője lesz. Gayer kivándorlása érzékeny vesztesége a jugoszláv labdarugócsapata számára.

Ausztria—Franciaország válogatott labdarugómérkőzés Párizsban. Párizsból jelentik: A francia labdarugószövetség komoly előkészületeket tesz a francia-osztrák labdarugómérkőzésre, amely január 24-én lesz Párizsban. A mérkőzés játékezője angol lesz, akinek két svájci határbíró fog segíteni. A személyekben még nem történt megállapodás.

Bodola a Venusba történő átlépése még mindig napirenden van. Szemben a CAO vezetőinek nyilatkozatával, amely szerint szó sincs Bodola kilépéséről, a bucaresti lapok hangoztatják, hogy Bodolának nincs a labdarugószövetségnél nyilvántartott szerződése, tehát június 1-én — ha ő akarja — szabadon lehet.

Eredeti közlemény.

„Ami már nem is merem remélni, megtörtént...”

10 esztendőig szenvedtem súlyos gyomorbetegséggel, hiába próbálkoztam a legkülönbözőbb gyógyszerekkel, nem segítettek. Már minden reményemet elveszítettem, amikor felhívták figyelmemet a Gastro D. amerikai gyógyszerre. Rendeltem egy üveggel és annak elfogyasztása után el vagyok ragadtatva a csodálatos eredménytől. Ugy érezem, mintha ujjszülettem volna, tudok enni, aludni, nincsenek fájdalmaim. Szíveskedjenek még két üveggel küldeni, hogy folytathassam a kurát. Gordosescu I. N. szövetkezeti könyvelő, Moara Slobozia, jud. Dâmbovița.

Fenti elismerő sorokhoz még csak annyit fűzünk hozzá, hogy a Gastro D. kezelése ajánlatos az összes gyomor- és bélbántalmak, székrekedés, valamint epe-, vese- és mindennemű ideges emésztési zavarok ellen. Gastro D. kapható az ország minden gyógyszerüzében és drogeriájában, vagy postán megrendelhető 130 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerüzében Bucaresti, Calea Victoriei 124.

ROYAL MOZGO MŰSORA:

A pénz. (L'Argent) Emil Zola legszebb regényének modern filmváltozata. A francia film világsikere. Főszerepekben: Pierre Richard Wilm (a Moszkvai éjszakai főszereplője), Jean Worms, Vera Korene, Olga Tchehova. Műsor előtt a legfrissebb Fox világhírűd.

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlemény egy 2 lej. vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Aláírt keresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Kiadó olcsón két elegánsan burtozott kütönbéjárati, parkettes szoba zongorával, csempe fürdőszobával, hideg-meleg vízzel. Külön-külön is, esetleg ellátással. Str. Iulian Popp 21.

Keresek központban üres szobát fürdőszobahasználattal vagy egy szoba konyhás, fürdőszobás lakást. Cim a kiadóban.

Izletes jó kóser házikoszt olcsón kapható. Piața Sion 4.

Az odorheui ortodox izr. hitközség keres jókarban levő Széferortát megvételre. Érdekeltek írják meg a széfer eredetét, karbanlétét, árát és fizetési feltételeiket. Cim: Dávid Dezső hitközségi elnök Odorheiu.

1.000.000 lejig garanciával és 100.000 lej készpénzzel rendelkező fiatal autorizált könyvelő megfelelő képviseletet, betársulást, esetleg ellátást keres. „Komoly” jelgére a kiadóba.

Egyetemi hallgató, perfekt német, román, előnyös feltételek mellett vállalja elemi- és középiskolai tanulók oktatását, vagy korrepetálását. Megkereséseket „Gyakorlott instruktur” jelgére, kiadóba.

Szakképzett gyertyamunkást dramli szisztemmel keresek. „Szombattartó” jelgére a kiadóba.

Kiadó szép burtozott szoba kapuvelletti bejárattal, fürdőszoba használattal. Str. Gen. Berthelot 25.

Síruha, sőtéték, középtermetre eladó. Cim: Jámbar, Str. Surda 1/a.

Különbejárati burtozott szobát fürdőszobahasználattal keresek a központban. Cimeket „Február 1” jelgére a kiadóba.

Regele Ferdinand 23, volt Sebők cukrázda üzlethelyisége február elsejére kiadó. Telefon 14-24.

Hosszu praktisszal és felszereléssel rendelkező kozmetikus nő betársulna, esetleg állást vállalna. „Kozmetikusnő” jelgére a kiadóba.

SZÍNHÁZ-FILM

Szerdán este: Eső után köpenyeg

A keddi hivatalos szünnep után szerdán este mutatja színházunk az Eső után köpenyeg című új operettet. Gondos és alapos előkészületek igazán parádés szereposztásban kerül közönségünk elé az Eső után köpenyeg. Békeffy István a Méltóságos asszony kitűnő szerzője ezúttal Krasznay Mihállyal, a kitűnő zeneszerzővel társul s ennek a szerencsés társulásnak lett az eredménye ez a hallatlanul

mulatságos szövegű, kitűnő, melódikus zenéjű operett, az Eső után köpenyeg.

Az Eső után köpenyeg a Gróf László rendezésében, Schreiber Alajos vezénylete mellett kerül nálunk színre, a darab főszerepeit Solymosán Magda, Sándor Stefin, Stefanidesz III, Jenei János, Kovács György, — akinek ez a szerepe szenzációszámba megy — és Csóka József alakítják

Szerdán, vizkeresztkor három előadás lesz a színházban

Kedden, vizkereszt előestéjén hivatalos ünnep lévén, nem tart a színház előadást. Szerdán azonban az ünnepre való tekintettel három előadás lesz. Délután 3 órakor Kálmán Imre leghíresebb operettje, a Marica grófnő kerül színre olcsó helyárrakkal s Solymosán Magdával a cím-

szerepben. Délután 6 órakor Denys Amiel kitűnő, nálunk is hatalmas sikert aratott vígjátéka A virágzó asszony van műsoron. Este 9 órakor pedig az Eső után köpenyeg című Békeffy—Krasznay operettnak van a bemutatója.

HETI MŰSOR:

Kedd: Hivatalos szünnep. Nincs előadás.

Szerda d. u. 3: Marica grófnő. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: A virágzó asszony. (Ötödször.) este 9: Eső után köpenyeg. (Békeffy István és Krasznay Mihály nagyszerű operettműködésével. Rendező Gróf László. A főszerepekben: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Kovács György, Jenei János, Csóka József. Teljesen új díszletekkel. Premierbérlet.)

Csütörtök 1/2 9: Eső után köpenyeg. (Rendes bérlet.)

Péntek 1/2 9: Eső után köpenyeg. (Harmadszor.)

Szombat d. u. 5: Ifj. Horváth Pál. (A nagyszerű Földes vígjáték első olcsó helyáras előadása. este 9: Eső után köpenyeg. (Negyedszer.)

Vasárnap d. u. 3: A néma levente. (Olcsó helyárrakkal.)

d. u. 6: Csárdás. este 9: Eső után köpenyeg. (Ötödször.) Hétfő és kedd: Sidy Thal és társulatának vendégjátéka.

Szerdától: Társasjáték. (Fodor László legújabb vígjátéka.)

ROMÁN OPERA MŰSORA

Szerda, január 6: Cărevics. Csütörtök, január 7 (matiné): Carmen. (Vera Mora szopránnal.)

Péntek, január 8: Denevér.

Szombat, január 9: Pillangókisasszony. (Iskolai matiné.) Vera Mora szopránnal.

Vasárnap, január 10 (este): Cigánybáró. (Vera Mora szopránnal.)

Hétfő, január 11: Tosca.

Szerda, január 13: Pillangókisasszony. (Vera Mora szopránnal.)

Péntek, január 15: Piros rózsák. (Premier.)

Az új könyvszenzáció

Benamy Sándor

Szerelem albérletben

című regénye.

„Benamy gondolkodó és művész”. (Henri Barbusse)

„Sikerszöveget érzek. Nem vagyok rossz jó”. (Hatyany Lajos)

Epocha-kiadás

Kapható minden könyvkereskedésben.

Radio Columbia Ingelen
1937. ty.
Constructio-
nái Pista Után 31. Telefon: 93.

HIBBA

Ki a nagyobb?

Egy német és egy angol tudományos folyóirat nagy vitát folytat, hogy az angolok vagy németek gazdagították-e több és jelentősebb találmánnyal a haladást. E vita csak a technikai haladást érinti s nincs szó az elméleti tudomány, orvostudomány találmányairól. Már ezen összeveszni. Hiszen előtük már jó régen, a rendes időszámítás előtt körülbelül 2400 évvel feltalálták az egyiptomiak az üveget, 3000 évvel a kovacsolt vasat, szövöszéket, később a porcellánt, a kínaiak az öntött vasat, a római Marcus Tuilius a gyorsírást.

Hogy melyik találmány jelentősebb? A könyvnyomtatás-e, amelyet 1580-ban fedezett fel Gutenberg, a Besson csztergapadja-e 1580-ból, Fahrenheit 1714-i hőmérője, Hutton 1740-i öntött acéja, az-e, hogy Margraf 1747-ben rájött arra, hogy repából is lehet cukrot gyártani. Le Condemine 1744-ben a kauscsugyártásra, Chaumette 1751-ben a hátultöltő puskára, Franklin Benjamin a villámhárítóra, az-e, hogy Watt 1764-ben bemutatta a gőzgépet, Schaffer 1765-ben bemutatta az első fából gyártott papírt?!

Rutherford 1772-ben feltalálta a nitrogént, Scheele az oxigént, Priestley 1775-ben a sósavat, 1779-ben Derby felépítette az első vashidat, Harrison 1780-ban elkészítette az első acéltollat, Meckle 1785-ben a cséplőgépet, Decondald rájött a gázvilágítás, Fulton a gőzhajó, Stephenson 1825-ben a gőzmozdony titkára, Wohler feltalálta az alumíniumot, Proust a huskonzervet, Heathcoal 1823-ban a gőzkötő, Daguerre 1839-ben a fényképezést, Krupp 1841-ben az öntött acébból gyártott ágyúcsövet, Sobrero a nitroglicerin, Sörensen a szódagépet, Fischer 1854-ben a kerékpárt, Bessemer 1855-ben a Bessemer-acélt.

Pullmann 1858-ban a vasuti hálókoosival, Nobel 1864-ben a dinamittal, Monier 1867-ben a vasbetonnal, Glidden 1869-ben az írógéppel, Bell 1876-ban a telefont, Edison sok más közt előbb a szénzásal izzólámpával, később a betonöntéssel, Siemens 1879-ben a villamos vasutat, Maxim 1883-ban a géppuskával, Daimler 1885-ben az autót, Berliner 1887-ben a grammofoonnal, Diesel 1893-ban a Diesel-motort, Röntgen 1885-ben a röntgenfényképezéssel, Marconi 1896-ban a szikratávíróval, a Wright testvérek 1903-ban a sztratoszféra-repülőgéppel gazdagították a világot.

Ki tudná azonban felsorolni a találmányok gazdag tömegét? Ötletekben legtöbbet a franciák adták, kidolgozásban az angolok, amerikaiak, németek. A világ legnagyobb befedezése azonban talán mégis az volt, amikor sokszázézer év alatt rájött az ember, hogy a buzából lisztet lehet őrölni s ebből kenyeret lehet sütni.

— **Időprognózis.** Bucurestiből jelentik: A légnyomás emelkedésben, váltakozó felhőzet, enyhe szél észak felől, lassan emelkedő hőmérséklet, nedves, ködös időjárás. Sinaiban a hőérteg vastagsága 2 cm, Predealon havazik, a hőérteg 17 cm, kedvező a szízesnek.

— **Nines lényeges változás a pápa állapotában.** Vatikánvárosból jelentik: A pápa ma nyugodtan töltötte az éjszakát. Állapotában azonban lényeges változás nem állott be.

— **A lengyel lapok méltatása Károly király újévi beszédéről.** Varsóból jelentik: Az újév alkalmával a lengyel lapok méltatják Károly román királyt, a királyi családot és leközlük az uralkodó rádióbeszédének szövegét.

OLA GUMMI
Preservatív. Negyven évi tapasztalat garantálja a legmodernebb minőséget. „OLA” Oristallin és „OLA” Tropicselyem. Minden gyógyszer-tárban és drogeriában. Ügyeljen az „OLA” márkára

— **Doktorráavatás.** Fényes Lerner Máriát (Cluj) a párizsi egyetemen az orvostudományok doktorává avatták. A fiatal orvosnő férjével együtt Newyorkba költözött.

— **Dr Patai Rafael előadása a budapesti rádióban.** Január 8-án, pénteken délután 6.50 órakor (romániai időszámítás szerint 7.50 órakor) dr Patai Rafael előadást fog tartani a budapesti rádióban (Budapest I) „Szentföldi panoráma” címen. Ez az első alkalom, hogy a magyar rádió előadást közvetít Palesztináról. Dr Patai Rafael magyarországi tartózkodása alatt több előadást tartott Budapesten, továbbá Ujpesten, Miskolcon, Hatvanban, Székesfehérvárott és Szegeden, ahol az előadást követő vitában dr Lőw Immanuel szegedi főrabbi is résztvett. Dr Patai Rafael előadásait főleg Palesztina kulturális életének és jelentőségének és a Jeruzsálemi Héber Egyetemnek szentelte. Január 10-én Kiskunhalason tartandó előadása után dr Patai Rafael visszatér Jeruzsálemba, ahol a Héber Egyetem ösztöndíjas kutató tagjává nevezték ki és ilyen minőségben fogja tudományos munkásságát folytatni.

— **Bucurestibe rendelték az egyetem rektorait.** Bucurestiből jelentik: Január 10-re összehívták az ország összes iskoláinak rektorait.

— **Elrontott gyomor és az ezzel összefüggő bélzavarok, felfuodás, kellemetlen szájíz, émelygés, homlokfájás, láz, hányás, hasmenés vagy székszorulás esetében** már egy pohár mézszes „Forenc József” keserűviz is igen gyorsan, biztosan és mindig kellemesen hat. Az orvosok ajánlják.

— **Ötvenszázalékos vasuti kedvezmény a cluji vetőmagkiállításra.** Bucurestiből jelentik: A Clujon február 21—27. napjaiban tartandó vetőmagkiállítás látogatói számára 50 százalékos tarifaengedményt nyújtanak. Ugyancsak féláron utazhatnak a pancui borkiállítás látogatói is január 24—február 2. időközben.

— **Eljegyzés.** Schönberger Irén és dr Berger Dezső Saturnare jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

ROYAL slágermozgó. Holnap, szerdán kiemelkedő premierszínház: A francia film világsikere!
A pénz (L'Argent)
EMIL ZOLA legszebb regényének modern filmváltozata. Főszerepekben: PIERRE RICHARD WILM (a Moszkvai éjszakák főszereplője), Jean Worms, Olga Tchchova.

— **A szokásos formások között ünneplik meg a vízkerezstet.** Bucurestiből jelentik: Vízkerezst napját szokásos ceremóniák középette ünneplik meg, 11 órakor szentelik meg a vizet az uralkodó és a kormány tagjainak jelenlétében, majd a szent keresztet bedobják a Dámbovița vízébe ágyudörgés közepette. Az istentisztelet után az uralkodó előtt elvonulnak a helyőrség csapatai.

— **Házasság.** Friedmann Mirjam és Frenkel Ernő Saturnare házasságot kötöttek. Fordítás bármely nyelven, másolás dr Mandel Fordító Irodában Cluj, Memorandului 24.

— **Bemutatták az első repülő-gépkocsit.** A „British Autogiro” vállalat a London mellett hounslovi repülőtéren bemutatta az első repülő-gépkocsit. A jármű ötven lóerős gépe segítségével földön óránként 50 kilométeres sebességgel haladhat és szélmalomrendszerű „rotorkészülék” segítségével függőleges irányban nekifutás nélkül szállhat fel és le. Közel két és fél óra hosszát maradhat a levegőben, s óránként 144 kilométer sebességgel repülhet. A rotorkészülék felemelkedése alkalmával 350, repülés közben pedig 210 fordulatot tesz percenként. A vállalat rövidesen megkezdi az új közlekedési eszköz tömeges gyártását és reméli, hogy az együléses „repülő kiskocsit” 350 fontért árusíthatják.

— **Galambvészünű rubin az angol királyné koronázási gyűrűjén.** Londonból jelentik: Az udvari ékszerész utasítást kapott, hogy készítse el Erzsébet királyné számára a koronázási gyűrűt, amelyet a centerburyi érsek a koronázási szertartás során a királyné jobbkezeének negyedik ujjára huz. A nehéz aranygyűrűt hatalmas ceyloni „galambvészünű” rubin díszíti, melybe sárkányölő Szent György alakját véssik. A gyűrű a koronázás után a királyné magántulajdonába megy át.

— **Egyszemű gyermeknek adott életet egy bucuresti asszony.** Bucurestiből jelentik: Zimnicean egy Floarea Cristea Doncoif nevű 20 éves asszony koraszülött gyermeknek adott életet. A gyermeknek csak egy szeme volt és néhány óra múltán meghalt.

— **Egy szegény zsidó asszony kéri a jószívű embereket, segítsenek valamivel rajta.** Öreg, senkije nincsen és minden támasz nélkül áll. A nagy nélkülözéstől hosszú idő óta ágyban fekvő beteg és anyagi lehetőség híján nem tudja kezelteni magát. Szíves adományokat továbbít az Uj Kelet kiadóhivatala.

— **Salamon Etelka előadása a fiatal gyermekek zeneoktatásáról.** Salamon Etelka hegedűtanárnő rendkívül érdekesnek ígérkező előadást fog tartani január 10-én, este 9 órakor a Magyar Zenekonzervatórium Str. Iuliu Maniu 9. szám alatti helyiségében. Az előadás témája: az egészen fiatal gyermek zenetantása. Az előadónő többek között a következő zenepedagógiai problémákkal fog foglalkozni: Van-e zeneileg tehetségtelen gyermek? Mitől romlik el a gyermek hallása és zeneérzéke? Hogyan neveljük muzikálissá gyermekeinket és mikor kezdjük zenére tanítani őket? A zene hatása a gyermekek fejlődésére. A hegedűzöcskék szerepe a zenetantásban.

— **Argetoianu Londonba utazik.** Bucurestiből jelentik: Argetoianu, a nemzeti agrárpárt elnöke néhány nap múlva Londonba utazik, ahol politikai tárgyalásokat fog folytatni.

— **Január 10-ig meghosszabbították a behozatali engedélykérmezésének határidejét.** Bucurestiből jelentik: A behozatali engedélykérmezési határidejét 1937 első évharmadára január 10-ig meghosszabbították.

— **A világ legnépszerűbb könyvtára.** Newyorkból jelentik: Az egyik amerikai növegylet könyvtárat rendezett be Newyorkban, mely kizárólag szakácskönyveket és étlapokat tart nyilván. Eddig mintegy 20.000 étlap és 90.000 szakácskönyv áll a könyvtárban az asszonyok rendelkezésére. Az érdekes könyvtár természetesen igen népszerű a newyorki nők körében és az olvasóterem annyira zsúfolt, hogy a könyvtártlajdonos szervezet az épület bővítésére gondolt. Valószínű, hogy ez a könyvtár a legnépszerűbb a világ összes hasonló intézményei közül.

— **A király ebédet adott két ezredének tisztikara részére.** Bucurestiből jelentik: A Peles-kastélyban tegnap tartották szokásos összejövetelüket az első hegyvidéki és első könnyűgálogezredek, melyek tulajdonosa maga az uralkodó. A király ebédet adott a két ezred tisztjeinek, amelyen Balanescu tábornok éllette öfelségét, aki megajándékozta a tiszteteket, majd elbeszélgetett velük.

Zimmer & Co. S. A. R.
gyártmányaink elhelyezése céljából: lakkok, olajok, festékek, vegyi és fémkötözőcikkék részére
képviseelőket keres
Cluj, Somes, Násáud megyékben. Ajánlatok címezendők: Zimmer & Co., Bucuresti, Str. Lipsani 106.

Sidy Thal Transilvániában
A transzilváni közönség régi kedvence, Sidy Thal, az ismert jiddis primadonna két estére újból ellátogat Clujra, hogy két eredeti zsidó darabban lépjen fel, amelyek rendezője Jacob Sternberg, a híres vlnai társulat egykori rendezője, aki egyben szindarabíró is, többek között a nálunk is nagy sikerrel előadott „Szomorúságának éneke” c. szindarab társszerzője.
Ez alkalommal a kitűnő szerző rendezésében két zenés darab kerül színpadra. Az egyik a Sárga árnyék, a másik pedig Chasa fin Choraraciac című tragikomédia. Sidy Thalnak ebben a két szindarabban olyan remek szerep jutott, amely alkalmat nyújt a kitűnő művésznőnek tehetsége csillogtatására. Partnere Adolf Teffner, a többi szerepeket pedig elsőrangú együttesük remekül összeválogatott tagjai alakítják.
Kitűnő muzsika, gyönyörű modern díszletek egészítik majd ki az előadást, amelyek Max Halm zeneszerzőnek és Baron Georg Löwendal és M. Rubinger díszletvezető kezeit dicsérik.

RÁDIÓ-MŰSOR
Kedd, január 5.
Bucuresti. 6.50: Torna, zene, szakközlés, orvosi tanácsadó, hírek. 13: Déli zene. 19.10: Hangverseny-lemezék. Előadás. 20.10: Istrati Edgar énekel. 21: Stadelman János zongorázik. 21.50: Szimfónikus zene.
Budapest I. 7.45: Torna, lemezek, éttrend. 11: Hírek, 11.20: Felolvasás. 11.45: Divatos kézimunkák, felolvasás. 13.05: Zongoraverseny. 13.35: Hírek, hegedű. 14.50: Hanglemezek. 15.40: Hírek. 17.10: Arányi Mária előadása. 18: Dalok. 19: Előadás. 19.30: Szalonzene. 20.30: Bünyügyi hangjáték. 22.15: Hírek. 23: Cigányzene. 24.10: Táncclemezek. — 1.05: Hírek.
Budapest II. 19.30: Előadás. 20: Francia nyelvtanítás. Balalajkazene. 24.10: Hírek, szalonzene.
Bécs. 8.10: Lemezek. 13: Rádiózenekar. 18: Lemezek. 18.30: Aria- és dalest. 21: Táncczene. 21.45: Lemezek. 23.30: Dalok.
Varsó. 18.25: Hegedű- és zongoraszonáta. 20.20: Falusi zenekar. 22: Szimfónikus zenekar. 23.45: Táncczene.

NYILTÉR
Olvassink figyelmebe
A Pharos könyvkiadóvállalat több előfizetője fordult reklamációval az Uj Kelet kiadóhivatalához. Szükségesnek tartjuk megállapítani, hogy a Pharos kiadóvállalat semmilyen nevezendő jogi kapcsolatban nincs az Uj Kelettel, sem a Fraternitas Rt-vel és így mint teljesen önálló vállalkozás intézi ügyeit. Ugyancsak ezzel kapcsolatban tájékoztatjuk meg, hogy Kertész Dénes ur a Pharos tisztviselője és az Uj Kelet szerkesztőségének soha sem volt tagja.
AZ UJ KELET KIADÓHIVATALA

UJ KELET Legújabb hírek

Végsőkig kiéleződött a helyzet a valenciai kormány és Németország között az Aragon nevű spanyol hajó feltartóztatása miatt

A spanyol kormány visszautasította a Königsberg parancsnokának javaslatát az Aragon szabadonbocsátására vonatkozólag

Teljes erővel lángolt fel a harc újra a madridi fronton

A Havas jelenti Valenciából, hogy a külügyminisztérium sajtóosztálya a következő közleményt adta ki kapcsolatban az Aragon spanyol gőzösnök a német hadihajók által való elfoglalásával:

„Január 3-án a Königsberg német páncéloshajó spanyol vizeken feltartóztatott egy hajót, amely 600 tonna rakományt szállított Bilbaóból Santander és Gijón felé. Ilyen aktusok kétségtelen megszegését jelentik a nemzetközi jognak és félértelem egy szuverén állam elleni háborús támadással.

Különbö a köztársasági kormány, ma rádión át a következő felszólítást kapta: „A spanyol vizeken tartózkodó német tengernagy kész szabadon bocsátani az Aragont és elállni újabb megtorlásoktól, ha a Palos utasát és rakományát kiadják. Választ várak rádión át a Königsberg fedélzetén.”

Miután a helyzetet tanulmányozás alá vette a köztársasági kormány arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem hajlandó eleget tenni a német tengernagy pressziójának és még csak nem is válaszol az üzenetre, nemcsak annak külalakja, de hangneme miatt sem, amit csak nemszuverén államokkal szemben lehet alkalmazni. Tekintettel a helyzet rendkívül súlyos voltára, a kormány elhatározta, hogy megteszi a szükséges diplomáciai lépéseket.”

Ujabb spanyol hajót fogott el a Königsberg német hadihajó

A Reuter londoni jelentése szerint felkelő körökben ma délelőtt megerősítettek, hogy a Königsberg német hadihajó el fogta a Marta Junquera nevű spanyol kormányhajót. Ezzel egyidejűleg a német távirati iroda azt a kifogásként hangzó hírt közli, hogy Spanyolország északi partvidéke mentén a valenciai kormány hadihajói ismét megsejtették a német felségjogokat. A Pluto nevű német hajó kapitánya jelenti, hogy a kormány tengerészet két hadihajója december 20-án Bilbaótól 21 mérföldnyire hajóját feltartóztatva és több lövést adott le rá. A hajó kénytelen volt két órára Bilbaoba vonulni.

A Reuter szerint angol felelős körökben attól félnek, hogy a spanyol kormányhajóknak a német flotta által való bombázásának a célja, hogy konfliktust robbantson ki a valenciai kormányval szemben, ami lehetővé tenné Németországnak a beavatkozás álcázott formájáról való lemondást és a nyílt beavatkozás terére lépjen.

A felkelők általános támadása Madridnál

A Havas madridi jelentése szerint a madridi fronton továbbra is csend honol. Összeütközések csupán Pozuelo körzetében voltak, de a hadállásokban nem történt változás. Mint minden vasárnap, a tüzéség bombázta a felkelők állásait. Az elenség viszont a főváros centrumát bombázta. Három felkelő repülőgépet Pozuelo is bombázni próbált, de a kormány egyik légirajja megtámadta őket és visszavonulásra kényszerítette. Tegnap délelőtt általános támadásra indultak. Ez volt a legerősebb roham, amióta Varela tábornok csapatai megérkeztek Madrid alá. Az egész madridi arcvonal lángokban áll. A kitűnő időjárás kedvel a hadműveleteknek. A Havas szerint kormánykörök már egy hete vártak erre az offenzívára.

A kormány újabb közleménye szerint a köztársasági haderők tegnap Vlademorillo és Pozuelo között visszaverték a felkelők támadását. A kormány vadászrepülői üldözöbe vettek három felkelő repülőgépet és lelőtték azokat. Az idegenlégió katonái sorra szünek át a kormányerőkhöz.

Offenzíva indult a középfrontokon is

A német távirati iroda jelentése szerint a madridi front balszárnyán Escorial felől erős ágyutűz hallatszik, ami bizonyítja, hogy ismét megindították az offenzívát. A madridi arcvonal többi részén sűrű köd akadályozza a hadműveleteket.

A Havas avilai jelentése szerint a felkelők ma hajnalban offenzívát indítottak Brunete és környékén is. A támadást élénk ágyutűz vezette be. Dél felé a felkelők eljutottak Hajadahonda közelébe, 3 kilométert nyomulva előre. A harc folyik.

A felkelők támadást indítottak a középfrontokon is és majdnem 7 kilométert nyomultak előre. Este felé sikerült meghódítani Castillo de Villafranca, Manila és Franco Castillo falvakat, melyek 3 kilométernyire vannak Majadahondától. Ezen a vidéken a nemzetközi dandár védte a kormány állásait és több ízben indított tankok által támogatott ellentámadást, ami azonban nem tudta megakadályozni a felkelők győzelmét.

Olasz és orosz cáfolatok

Az olasz sajtó- és propaganda minisztérium cáfolja azokat a külföldi híreket, melyek szerint 5000 olasz önkéntes szállott volna partra Cadixban.

Egyidejűleg az orosz Tass-ügynökség cáfolja az Exchange Telegraph azon táviratát, mely szerint a Szovjetunió a hadianyagellátásért cserébe a spanyolországi Murcia és Ciudad-Real tartományokbeli olombányák kizárólagos kiaknázási jogát kapta volna. A szovjet kormánya, — mondja Tass, — elvből megengedhetet lenne tartja, hogy jogokat vagy előjogokat szerezzen magának Spanyolországban.

Ujabb felkelő- és kormánytámadások idegen hajók ellen

Odesszai jelentés szerint Postisev orosz hajót, amely Nicolaevből a belgiumi

Gandba igyekezett, nyersolajrakományval, a spanyol zendülők, Gibraltár közelében feltartóztatott és Ceutába vitték. Onnan azonban négy órán át tartó vizsgálat után szabadon bocsájtották.

Tangeri jelentés szerint ismeretlen nemzetiségű repülőgépek bombázták dobott le a Hansa német petróleumszállító hajóra. Egyik bomba eltalált egy a hajóhoz kötött csónakot.

Egyidejűleg Londonból jelentik, hogy a Coeri angol kereskedelmi hajót Lequitio városa közelében négy zendülő hajó támadta meg a parttól mintegy 7 mérföldnyire. A Coerire 16 lövést adtak le, amelyek azonban nem találtak.

Berlin, január 4. (Rador.) A DNB cáfolja az a külföldi sajtóban elterjedt hírt, hogy a Königsberg német hadihajó spanyol vizeken feltartóztatva volna a Blach-hill angol hajót.

A felkelők egy újabb orosz hajót tartóztatnak fel

A Reuter gibraltári jelentése szerint a gibraltári szorosban a spanyol felkelő flotta feltartóztatott egy szovjet hajót. A hajót Ceutába kísérték. Nenerifai jelentés szerint a hajó fedélzetén 3400 tonna hadianyagot találtak.

Visszaverték a felkelők offenzíváját

A madridi védelmi tanács közleménye szerint erős tüzérségi harc után a felkelőket az összes pontokon megindított offenzívájukban feltartóztatott és visszavetették. A felkelők soraiban nagyon sok német harcolt. Három felkelő repülőgépet lelőttek. A köztársasági repülők Toledót bombázták. A felkelők Madrid központját bombázták és Bilbao városára 13 tonna robbanó anyagot dobtak le.

Románia örömmel adta meg hozzájárulását a bolgár-jugoszláv paktumhoz

Hivatalos bucuresti jelentés a bolgár-jugoszláv egyezményről

Bucuresti, január 4. Hivatalos körök szimpátiával fogadták a bolgár-jugoszláv egyezmény közeli megkötésének híreit. A jugoszláv kormány különben is idejében értesítette a kormányt a bolgár javaslatról és a Balkán-paktum második cikkelye értelmében a román kormány hozzájárulását kérte az egyezményhez. A belgrádi kormány ez alkalommal kijelentette, hogy az új paktum nem módosíthatja a Balkán-egyezmény lényegét, amelynek összes határozmányai érvényben maradnak.

A bucuresti kormány tudomásul véve a

belgrádi kormány jelentéseit, örömmel adta meg a hozzájárulását a bolgár-jugoszláv egyezményhez, abban a tudatban, hogy a Balkán félszigeten történő minden politikai enyhülés csak kedvező hatással lehet a román érdekekre, valamint a Balkán-államok egyetemes érdekeire is.

Hivatalos helyen megjegyzi azt is, hogy még 1925 óta érvényben van egy bolgár-török barátsági egyezmény, amelyet a Balkán-paktum megkötésekor összhangban levőnek találtak a Balkán-egyezménnyel.

A vállalati alkalmazottakról új kimutatást kell beterjeszteni

A kereskedelmi minisztérium utasításai a táblázatok kiállításáról

Bucuresti, január 4. A nemzeti munkavédelemről szóló törvény értelmében mindazon vállalatok, amelyek alkalmazottakat (munkásokat és irodaszemélyzetet) foglalkoztatnak, évenként kötelesek kimutatást készíteni és előterjeszteni alkalmazottaik nemzetiségi viszonyairól.

Az 1937-ik évre szóló kimutatást február 1-ig, de az 1936 december 31-i helyzet alapján kell elkészíteni és felterjeszteni.

A husznál több alkalmazottat nem foglalkoztató vállalatok kékszinű, a husznál nagyobb számú alkalmazottal bíró vállalatok pedig fehér színű 30—30 cm. méretű iveren mutatják ki a törvényben és annak végrehajtási utasításában meghatározott részletek szerint alkalmazottaikat. Az iveren fel kell tüntetni:

1. A vállalat pontos cégét.
2. A cég jogi formáját (részvénytársaság,

egyéni cég, társaság, stb.)

3. A székhelyet a pontos címmel.

4. A vállalatba fektetett tőke nagyságát.

5. A cég bélyegzőjét és a cégszerű aláírást.

Külön rovatban kell feltüntetni a részvénytársaságoknak az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagokat, a társaság tagjainak nevét és szerepét a vállalat vezetésében, valamint az 1936. év folyamán beállott személyzeti változásokat.

Azok a vállalatok, amelyek üzeme a nemzetvédelemmel kapcsolatos (bánya-, fémipari vállalatok, szállítási, vegyi és energiát előállító vállalatok és telepek, valamint azok is, amelyek 100-nál több alkalmazottat foglalkoztatnak, közvetlenül a kereskedelmi és iparügyi minisztériumhoz terjesztik be kimutatásaikat, minden más vállalat, így a kereskedelmi vállalatok is, a székhelyükre nézve illetékes iparügyi felügyelőségnek.

Habsburg Otto és az ausztriai zsidó legitimisták

Bécs, január 4. Az új esztendő alkalmából az ausztriai zsidó legitimisták szövetsége üdvözlő táviratot intézett Habsburg Ottóhoz, aki a szövetség védnöke. A szövetség a következő választáviratot kapta:

„A császári zsidók nyílt vallomása és azon szilárd akarata, hogy aktív építőmunkát fejtsenek ki az államban, siettetni a napot, amikor öfelsége végre visszatérhet szeretett hazájába, hogy császári őseitől öröklött jogait, amelyektől éveken át megfosztották, gyakorolja az osztrák nép javára.”

Ma nyílik meg az amerikai kongresszus

Washington, január 4. (Rador.) Ma nyílik meg az amerikai kongresszus. A legutóbbi választások alapján a demokraták száma 333, a köztársaságiaké 88. A szenátusban 74 demokrata és 16 köztársasági foglalt helyet. A kongresszus napirendjén szerepel több nagyfontosságú javaslat, így a semlegességi törvény, a munka időtartamára vonatkozó javaslat, az elnöknek adandó meghatalmazás meghosszabbítása, a tisztviselői kinevezések politikától való mentesítése.

Felfüggesztették Csang-Hszü-Liang büntetését

Sanghai, január 4. (Rador.) Sianfuban Csang-Hszü-Liang tábornok csapatai között továbbra is nyugtalanság uralkodik. Egyeséges arcvonal kormányának megalakítását sürgetik, melyben helyet kapnának az összes pártok, beleértve a kommunistákat is. A nankingi kormány elengedhetetlennek tartja az agitáció elfojtását.

Nankingi jelentés szerint az államtanács rendeletet adott ki, amelynek értelmében 10 éves próbaidőre felfüggeszti Csang-Hszü-Liang büntetését. Nem tudni, vajjon a marsallt visszahelyezik tisztébe és rábízák a sianfui csapatok vezetését.

FRATERNITAS Könyv- és Lapnyomó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16
Telefonszám: 8-61.
DOKUMENT